

Stalin vodi svojo politiko bolj in bolj Nemčiji v prid

VJACESLAV MOLOTOV IZGUBIL SVOJO
MARIJONETNO VLOGO. — HITLER UPA,
DA BO PRITEGNIL RUSIJO V NEMSKI
"ZIVLJENJSKI PROSTOR" BREZ VOJNE

Winston Churchill in Roosevelt sta si veliko prizadevala pridobiti Rusijo na stran zavezništva, četudi je vsled pogodbe z Nemčijo vezana sodelovati z njo. V Moskvi imata sposobne diplomate, pa bi bilo menda vseeno, če bi bili tam ali ne. Od kar se je Stalin leta 1939 zapletel v pakt s Hitlerjem, izgleda, da se je z njim toliko omeril, da ne bi mogel več iz njega tudi ako bi hotel. A očitno je, da se vanj prostovoljno bolj in bolj zapleta.

Sporazum z Japonsko

Sporazum Rusije z Japonsko je bil nov udarec za ameriško in angleško diplomacijo. V slučaju oboroženega konflikta med Japonsko in Anglijo utegne imeti za slednjo težke posledice. Kitajski komunisti so trdili, da se tak sporazum med Japonsko in Rusijo nikdar ne dogodi. A ko je postal dejstvo, so strmeli, kakor so strmeli ameriški in evropski komunisti, ki so prisegali, da je sporazum med Rusijo in Nemčijo prav tako nemogoč kakor kepa anega v peklu.

Nazicem in fašizem sta nastala pod geslom borbe proti komunizmu. Sedaj so si vsi trije v prijateljstvu. So pač med njimi tolikšne sorodnosti v političnih metodah in osvojevalnih ambicijah, da jim ni bilo težko priti skupaj, čeprav je Hitler mučil tisoče komunistov, jih mnogo pobil in druge pa ima v koncentracijskih taborih. Enako Italija. Razočarani komunisti po svetu pravijo, da je to pobratenje razumljivo, češ, saj je Stalin pokončil še celo več boljšeševikov kakor sta jih Mussolini in Hitler! Iznobil se je vseh starih revolucionarnih vodj. Le Trocki mu je še prizadeval skrb, pa je moral vsled tega tudi on dati svoje življenje.

Stalin prevzel vlado

V vsaki diktaturi je diktator načelnik vlade in vlada. Le Rusija je bila izjema. Njen diktator ni imel do 7. maja to leto v vladi nikakršnega portfelja. Niti ni bil njen član, pač pa samo tajnik komunistične stranke. A v zvezi s tem je bilo jasno vsemu svetu in vsakemu v Rusiji, da ne sme noben komisar ničesar storiti po svoji volji. Vsakdo se je moral ravnati in delati po Stalinovih navodilih. Ničče ne ve, čemu se je Stalin končno odločil spremeniti svojo vlogo direktorja izza kulisa ter sam prevzeti načelnstvo vlade. To bi lahko pojasnil Molotov ali kdo drugi izmed komisarjev, toda Rusija ni Anglija

ali Amerika, kjer sme vsakdo govoriti in pisati ne da bi se mu bilo treba bati za glavo.

Nova ugibanja

Ko je 7. maja sovjetska novinska agencija Tass oznanila svetu, da je Molotov vsled preobremenosti z delom odstopil od načelnstva vlade in je njegovo službo prevzel Stalin, so si prijatelji Anglije in pa sovražniki nacizma želeli, da je ta sprememba nastala, ker misli sovjetski diktator nastopiti proti Hitlerju. Aleksander Kerenski in mnogi drugi pa so zatrjevali, da postane Rusija kmalu popolna zavezništva oziroma.

Iz dosedanjih dogodkov je znano, da so slednji v pravem. Ko je vlada v Moskvi prepovedala prevažanje municije po ruskih železnih cestah iz ene v drugo vnanjo deželo, so se nasprotniki nacizma razveselili, da je to udarec na Nemčijo. Izkazalo se je, da materiala, kakršnega je Nemčija dobivala preko Rusije in iz Rusije, ni prepovedala, nego ga tretji rajh dobiva iz Rusije v čezdalje večji meri. Zdi se pa, da je bila dolična prepoved naperjena na Kitajsko in Turčijo, in na Perzijo.

Zanikane vesti

Sovjetska vlada je dne 8. maja svoje prijateljstvo do Nemčije znova ugotovila z izjavo, da so poročila o zbiranju ruske armade ob nemški meji neresnične, skovana v zavezniških deželah z namenom škoditi miru med Sovjetsko Unijo in tretjim rajhom.

V potrditev, da vlada v Moskvi nima zoper Nemčijo nikakršnih sovražnih nakan, je uradno priznala, da neodvisne Jugoslavije, Belgije in Norveške ni več ter odpoklicala svoje poslanike iz omenjenih dežel.

Ta njena poteza je zanimiva posebno glede Jugoslavije. Dva dni predno so jo Nemci napadli, je sklenila z njo "nenapadalni" pakt in ji obljubila "prijateljstvo", dne 9. maja pa je priznala nemško hegemonijo nad tem kosom Evrope.

Poročevalec ameriške novinske agencije Associated Press pravi v svoji depeši iz Moskve, ki jo je brzojavil dne 9. maja, da je večanje ruskega prijateljstva z Nemčijo razvidno posebnost z novega tona v sovjetskem tisku. Poročila v njemu povdarjajo nacistične zmage, opisujejo uspehe nemških letalcev v rušenju angleških mest in

(Nadaljevanje na 5. strani)

BOLGARIJA ZMAGOVALKA — ZA KOLIKO ČASA?

Bolgarija, ki se je v sedanjih vojni slepo udala Hitlerjevi Nemčiji, je z njim vred "premagala" Jugoslavijo in Grčijo ter si povečala svoje ozemlje. Za prejšnji dan v Rumuniji. Gornja slika predstavlja bolgarsko glavno mesto Sofijo. Angličani so pretuli, da ga bodo porušili s svojimi letalci, pa so načrt za enkrat umaknili bodisi iz političnih ozirov, ali pa zato, ker so njihovi letalci predaleč, da bi riskirali letalske napade po tako dolgi poti.

PRESOJANJA DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

V Lisbonu na Portugalskem so mornarji jugoslovanskega tovornega parnika "Ivan" dvignili italijansko zastavo in ga proglasili za italijansko ladjo. Chicago Tribune, ki mrzi Jugoslavijo in piše o nji zasmehljivo in prezirljivo, je omenjeni dogodek označila z "Serb Sailors Try to Hoist Italian Flag".

Njena tendenca je označiti vse, kar se dogaja med Jugoslovani, za "srbsko". Jugoslovanski mornarji so večina dalmatinski Hrvati. Srbi so redki med njimi. Associated Press, ki je poslala omenjeno poročilo iz Lisbone, ne pove, kaj je bil vzrok upora mornarjev, nego le, da je kapitan parnika "Ivan" apeliral na portugalsko policijo za pomoč, da ukroti uporne mornarje. Odzvala se je in jih 22 aretirala. Incident se je dogodil 8. maja, torej v času, ko je Dalmacija bila že pod Italijo. Ako bi se parnik vrnil tja, bi dobil italijansko zastavo vseno, kapitan pa bi bil vržen v ječo. Tu je vzrok spora. Kapitan ni hotel iti nazaj; spor med njim in mornarji je nastal, ker jim je dejal, da bo ladjo dal Angležem. V Lisbonu je vsled sličnih sporov zaprtih že 56 upornih dalmatinskih mornarjev.

Harry Bridges je že več tednov žoga med vladnimi odvetniki, njegovimi zagovorniki ter bivšimi komunisti, ki pričajo zoper njega. Namen obravnave je dognati, da-li je Bridges član komunistične stranke. Ako je, bo deportiran v svoj rojstni kraj Avstralijo, ker ni še državljan, dasi je v tej deželi že par desetletij. Bridges je voditelj unije pomolskih in ladijskih delavcev na zapadu. Neki

Zavajalno jamranje o pomanjkanju delavcev

Sidney Hillman, ki je član vladnega odbora za pospeševanje produkcije v prid deželne obrambe, je v nedavnem intervjuju izjavil, da je jamranje o pomanjkanju delavcev brez podlage.

WPA je funkcionira. Še je milijone delavcev, ki bi radi delali bodisi v vladnih ali v privatnih podjetjih, ako jih bi hoteli najeti. Hillman pravi, da

se korporacije vzlic svojemu jamranju o pomanjkanju delavcev tudi sedaj ogibajo takih, ki so po načelnih industrijskih "prestarj", in enako tudi mladim, ako nimajo še skusenj.

Hillmanovo mnenje je, da ni vzroka podaljševati delavnik v nadure, dokler je v rezervi še milijone delavcev, ki iščejo zaposlovitve. A ravnateljji obratno smatrajo, da je cenejšje naganjati one delavce, katere imajo pri raznih obratih že priučene, in jim podaljševati delavnik, kot pa učiti novo najete, kar bi produkcijo zmanjševalo, ne pa jo višalo.

Hillman je ravnateljem predlagal, da naj delavnik ne večajo z nadurami, nego obrate preuredijo tako, da se bo isto delo, z istimi stroški, opravilo s pomočjo dodatnih delavcev. Naj najamejo starejše delavce za takine posle, ki jih lahko opravljajo prav tako dobro kot 25 let stari. Naj porazdelo svoje delovne sile tako, da bodo harmonizirale — naj uposle vsakega na svoje mesto, pa ne bo treba tarnati, da delavcev manjka!

Verjetno je, da je industrija sedaj, ko je hipoma dobila ogromna naročila, v stiski za

V 18 mesecih vojne zbranih za relief že nad \$50,000,000

V Zed. državah so razni reliefni odbori zbrali v pomoč žrtvam vojne v 18 mesecih že bližju \$60,000,000.

Največ v pomoč Angliji, dalje prilično vsoto v podporo Grčiji, nekaj milijonov tudi za Francijo in ostale vsote za relief v raznih drugih deželah, posebno na Poljskem, Finskem, za španske begunce v Franciji itd.

Vsaka organizacija, ki kolekta za relief v tujemstvu, mora imeti od zvezne vlade v ta namen dovoljenje in ji polagati račune dohodkov in izdatkov.

Predsednik Roosevelt je že precej dolgo nazaj imenoval poseben odbor treh, da preiskuje aktivnosti raznih reliefov ter kako uporabijo nabrani denar.

Poročali smo že, da potroši za poslovne stroške najmanj odbor, ki deluje v pomoč Angliji, namreč 6c od vsakega prispevanega dolarja, drugo je za relief. Grški relief je potrošil 8c od vsakega dolarja. Komunisti, ki zbirajo za prevoz španskih beguncem iz Francije, so potrošili nad polovico nabanega denarja za svoje tukajšnje stroške, nekateri "relifi" pa so skoro vse, kar so nabrali, potrošili zase. Teh je mnogo, toda nabrali so male vsote. Kot vsako stvar, tako tudi to izrabljajo raketirji, a ljudstvo ni več tako naivno in prispeva večinoma le v reliefne sklade, ki jih vodijo zanesljivi, odgovorni ljudje.

Ameriška demokracija

Ko je prišel v Chicago angleški poslanik Halifax, je pred dvorano, kjer je predaval, paradiralo nekaj fantov in deklet z napisi proti njemu. Nekateri so bili zelo žaljivi in provokativni. Halifax in njegov spremljevalec American Charles Peake sta se ustavila na pločniku in jih brala. Nato je Peake vzkliknil: "Hvala Bogu, da smo v svobodni deželi! Kaj takega bi se v Berlinu ne moglo dogoditi!"

Koliko se v Zedinjenih državah popije alkoholnih pijač?

Od kar je odpravljena prohibicija, se je v Zed. državah potrošilo za alkoholne pijače \$23,751,452,677. V primeru navajamo: zvezna vlada je v istem času (v osmih letih) potrošila za relief \$20,250,515,357.

Industrija alkoholnih pijač je v osmih letih, od kar je spet dovoljena, potrošila za davke, nakup materiala, za plače, transportacijo itd. \$17,983,150,000.

Starostne pokojnine

V Illinoisu prejema starostne pokojnine 142,020 ljudi, ali več kot v katerikoli drugi državi, z izjemo Californije.

Jugoslovanski reliefni odbori, njihovi cilji, metode in programi

FRANK ZAITZ

V tej številki Proletarca je drugi dopis, v katerem je vprašano, čemu naj se zbira prispevke v pomoč Slovencev sedaj, ko je prišla tudi Kranjska pod Italijo, ne pa tudi prej (namreč takrat, ko je podjarmila primorske Slovence).

Relifne akcije in naše stališče

Proglas, ki so ga objavile slovenske podporne organizacije (v Proletarcu je bil priobčen 23. aprila), je temeljil na domnevi, vsaj moje mišljenje je takšno, da se bo Jugoslavija upirala meseci in meseci in v tem času pa bi ji pomagali z živili in z drugimi potrebščinami iz Zed. držav. }

Ko se je seja zastopnikov slovenskih podpornih organizacij vršila, bilo je to 19. aprila, je bila Jugoslavija že popolnoma poražena, vzlic temu so sprejeli poslanico, kakor da je še v vojni. Vsi so imeli dober namen, niso pa računali na nemški "blitzkrieg".

Louis Adamić ustanovil prvi "relif"

Prvi, ki je prišel z iniciativo za ustanovitev relifa za Jugoslavijo, je bil Louis Adamić. Poročilo o tem je bilo iz njegovega pisma, datirano 11. aprila, priobčeno v izčrpu v Proletarcu z dne 23. aprila na 4. strani. Njegov namen je bil prirediti kampanjo za zbiranje prispevkov ne le med Jugoslovani nego med ameriškim ljudstvom v celoti. Kajti samo med našim ljudstvom bo nabrana vsota majhna, neglede, kako se bi trudili, da jo dvignemo na najvišjo mogočo točko.

Ko sta se Adamić in Fotić o tem posvetovala, se je Fotić ponudil poizvedeti, kako o tem mislijo v državnem oddelku zvezne vlade. Rekli so mu, po domače rečeno, "better not". Češ, v teku je kampanja za relief Grčiji, dežela je poplavljen z reliefnimi akcijami za Anglijo, Jugoslaviji pa bo od kraja pomagal ameriški Rdeči križ, ki je že pripravljen in bodo ladje takoj na potu tja. Potem pa seveda, boste morali priskočiti na pomoč tudi vi z zbiranjem prispevkov med svojim ljudstvom.

Adamić in Fotić sta na to dotični odbor razpustila.

Slovenski pomožni odbor

Medtem je bila na iniciativo ABZ sklicana v Chicagu dne 19. aprila konferenca slovenskih podpornih organizacij, ki se je vršila v uradu SNPJ. Sprejela je prej omenjeni proglas soglasno in pričela z zbiranjem prispevkov.

To je poleg par drugih pomožnih odborov edini, ki je pod kontrolo organizacij, in prispevatelji vedo, da kar dajo, ne bo zapravljeno v druge namene.

S tem ne mislim reči, da niso drugi pomožni odbori prav tako zanesljivi, pač pa, da v nekaterih nima nihče kontrole nad njimi razen odborniki sami ter — zvezna vlada.

Nji je treba prijaviti dohodke in izdatke. Ne samo to, nego je treba od nje dobiti dovoljenje za kolektanje, kadar se gre v svrhu podpiranja bodisi ljudstev ali pa vlade kake tuje dežele.

Slovenski reliefni odbor

Važen je v vsakem podvzetju odbor, ki vodi in upravlja. Določa strategijo in išče zaslombo. V odboru pomožne akcije za Jugoslavijo, ki so ga ustanovile slovenske podporne organizacije, so: Vincent Cainkar, predsednik. On je predsednik SNPJ, katera bo v tej pomožni akciji nedvomno storila kolikor mogoče, če bo le kaj upanja, da bo našim ljudem tam čez mogoče pomagati, ne da bi s tem pomagali zano tudi Mussoliniju in Hitlerju. Podpredsednica je Josephine Erjavc iz Joliet, ki je tajnica Slovenske ženske zveze in ena izmed najdelavnejših članic za katoličanstvo med ameriški Slovenci. Tajnik pomožnega odbora je Joseph Zalar, ki je glavni tajnik KSKJ. Njegovo delovanje v prid njegove organizacije in načel, ki jih zastopa, je znano. Blagajnik je Leo Jurjevč, predsednik Slovenske zapadne zveze. Je aktivni v lokalni politiki za republikansko stranko, v uniji "movie" operatorjev, in v nji sorodnih, v gospodarskih društvih in kjer že se more udeleževati. Glasilo njegove organizacije je Amerikanski Slovenec. Predsednik nadzornega odbora je William Rus, gl. tajnik SSPZ.

(Dalje na 5. strani.)

Zavajalci na delu

V tej številki poroča Anton Jankovitch o ljudeh, ki jih je premetila nacijska propaganda.

Mnogo jih je, pravi on. Priznati je treba, da ne pretirava.

Vzrok je, ker naše gibanje ni dovolj močno, da bi moglo s predavatelji, s shodi in z letaki v boj proti sili, ki razpolaga z bogatim fašističnim aparatom. Navezani smo zgolj nase in pa na demokratske elemente v ameriški javnosti, ki pa finančno nikomur ne pomagajo, dočim fašistično, nacijsko in sovjetsko propagando financirajo tuje sile.

Kako zaježiti zastrupljanje naših ljudi? Z argumenti, ki so boljši od nacijskih in resnični.

V ta namen je najboljšo sredstvo Proletarec. Ljudje, ki ga vestno citajo, so ne le nedostopni naukom zavajalcev, nego so bojevniki proti njim. Z vso gorečnostjo svojega prepričanja lahko nastopijo v kakršnikoli družbi z dokazi, da nacizem ni to, kar trdi, da je, nego sistem izkoriščanja, terorizma in zasluževanja.

Ako imate priložnost, pridobite temu listu kaj novih naročnikov tudi vi.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUBSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovenska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE

NAROČENINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00. Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaitz Business Manager: Charles Pogorelec Asst. Editor and Asst. Business Manager: Joseph Drasler

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00. Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864

Krivi preroki svobode

Ničesar ni povprečnemu Američanu bolj zoprno, kot čitati poročila o "hyphen-Americans".

Ljudje, ki so tu že leta, morda par desetletij, se še vedno navdušujejo za "svojega" kralja, poslušajo "svoje" poslanike in "svoje" konzule, pravijo amerikanizatorji, in zahtevajo, da naj se poljskim, židovskim, češkim, ruskim, jugoslovenskim in italijanskim "Američanom" stopi na prste ter se jih pouči, da naj bodo Američani, ali pa naj grejo "tja od kjer so prišli".

Ako odštejemo od tega prenapetost fanatizma domačinov, ki so že pozabili, da so tudi oni potomci priseljencev, moramo v zvezi temu priznati, da tuji režimi le preveč zlorabljajo tukajšnje demokracijo in ribarijo med priseljenci sebi v korist.

Vzemimo za primeru jugoslovenske narode. Med Hrvatimi svobodno delujejo za "neodvisno hrvatsko državo" Mussolinijevi agenti že več let. Sedaj, ko so "cilj dosegli", kar vrisikajo veselja. Njihov časopis, ki izhaja v Pittsburghu, oznanja z velikimi črkami preko vse strani, da Hitler noče nobenega kosa jugoslovenske zemlje in citira njegovo tozadevno izjavo, ki jo je dal rajhstagu dne 4. maja.

Omenjeni list, ki služi interesom dveh fašističnih sil, si pomaga zavajati javnost z angleškimi vzkliki na prvi strani: Je za demokracijo, pravi v njih, za brezpogojno zvestobo vladi Zed. držav in stori vse v svoji moči, da se hrvatski narod navaja v amerikanizem.

Casopisi, ki so proti demokraciji in za fašizem, se s temi zagotovili predstavljajo med Američani za stebre amerikanizacije.

Enako kvarni v svoji taktiki so zastopniki raznih vlad. Na primer jugoslovenski vladni agenti siron dežele. Sedanja tragedija Jugoslavije so monopolizirali ne Jugoslaviji nego sebi in svojemu režimu v korist.

Skoro ga ni naroda, med katerimi bi nastopali režimovci bolj "starekrajsko" kakor ravno jugoslovenski. Ker razpolagajo z sredstvi svoje države, jim je njihova podvzetja lahko financirati, toda denar, ki ga porabijo za sklicavanje svojih shodov in za propagando, je vržen proč. Med ameriški Jugoslovanci so zelo redki, ki bi se verovali v kakega kralja, ali se divili visokim "titelnom", s katerimi se režimovci časte drug drugega.

Se posebno zoprni pa so te vrste propagandisti ameriški publikli.

Ako se bodo za obnovitev Jugoslavije navduševali le njeni uradni zastopniki, bodo med našim ljudstvom prav malo doseglji, če sploh kaj, razen nekaj dolarjev. V ameriški javnosti pa bodo odbili še tisto malo simpatij, ki jih je Jugoslavija imela do svojega padca. Za enkrat imajo oni inicijativo, ker se hrvatske, srbske in slovenske organizacije niso same zavzela zanjo. Mnogi njihni odborniki delajo še celo stafazo—eni "neodvisni" hrvatski državci, drugi pa "njegovemu veličanstvu" Petru. Mnogi gleda oboje od strani in se muza.

Veliko bolj inteligentno se ravna v tem oziru Norvežani, Šved, Poljaki, Čehi in drugi. Posebno še Angleži.

Jugoslovenski režimovci, ki govore o "našem" kralju in "naši vladi", ne bodo med prijatelji obnovitve Jugoslavije med tukajšnjim ljudstvom ničesar opravili. Čimprej se nauče, da niso kje v Bosni, ali v Srbiji, ali na Brezjah, toliko boljše bo za one, ki hočejo obnovitev Jugoslavije, toda ne takšne, kakršna je bila do 6. aprila.

Zelo pametno delujejo ameriški Čehi. Ne samo za obnovitev njihove rojstne dežele nego za osvoboditev vse Evrope. To pomeni nov red, kakršnega je oznanjeval Tomáš Masaryk in za njim njegov naslednik Beneš, dočim obojevalci kraljevskih in drugih titelnov capljajo v temi prošlosti.

Napačni borci za demokracijo

"Ako se vmešamo v vojno, bo demokracije v Zed. državah konec."

Resnica. Bilo jo je tudi v prejšnji vojni. A v zvezi temu je je bilo še vseeno več, kakor pa je je bilo v kajzerjevi Nemčiji in v Frane-Jožefovi Avstro-Ogrski celo v "mirnih" časih.

Če gremo v vojno sedaj, se bo dogodilo, da bodo trpele civilne svobodščine in da bo oblast pritisnila predvsem tudi na časopise, kakor je v prejšnji vojni. In prizadeti bodo posebno taki listi kakor je naš, pa čeprav so za socialno in vnvanjo politiko, kot jo zastopa "new deal".

A v zvezi temu tudi vemo, da ako zmagata Hitler in postane on vladar Evrope, Afrike in Azije, bo konec demokracije, kakršno imamo v Zed. državah, še veliko bolj, kot pa, če se Zed. države direktno umešajo v sedanji konflikt in pomagajo storiti nacizmu konec.

Ako zmagata hitlerizem v Evropi, bo zaeno zmagal v Afriki, Aziji, in Južni in tudi v Severni Ameriki. Pacifisti pred tem dejstvom miže, češ, če že mora priti kar pride, naj bo vsaj na "miren način".

JUGOSLOVANSKI VOJAKI V PARADNI OFENZIVI

Na gornji sliki je oddelek čete jugoslovenskih vojakov v paradni pozi. Bila je sneta par dni predno je Nemčija udarila po Jugoslaviji.

Resnica je vedno ravno nasprotno od tega, kar trdi "firer" Hitler

Hitler: Moja naloga je osvoboditi delavstvo izpod izkoriščanja in mu dati radeost v življenju. (To pomeni še večje zaslužnje delavcev kot je bilo pod kapitalizmom, prisilno, zastojno delo, žandarska komanda nad človekom od rojstva do groba, strah pred ovdah, mučenja in tugo, ne pa radeost v življenju.)

Hitler (leta 1938): Sedaj, ko so Sudeti priznani Nemčiji, nimam na Čehoslovaškem nikakvih teritorialnih ambicij več. (To je pomenilo, da si kani podjarmiti še ostali del Češke.)

Hitler: Moj trden namen je spoštovati nedotakljivost mej poljske republike. (To je pomenilo, da je njegov namen razkosati Poljsko in si podjarmiti poljski narod.)

Hitler (knezu namestniku Pavlu, ko je bil pozvan na "obisk" v Berlin): Njegovi visokosti zagotavljam, da nima Nemčija namprav Jugoslaviji nikakih teritorialnih zahtev. Izjavljam, da bo Nemčija spoštovala nedotakljivost mej vaše države in živela z njo v prijateljstvu. (To je pomenilo, da jo misli razkosati ob prvi prilčnosti ter jo preosnovati v nemški "življenski prostor".)

Hitler: Grčiji zagotavljam, da nima Nemčija z njo nikakega spora. (Kar je pomenilo, da jo bo napadel, čim se bo Italija utrudila v Albaniji in si jo bo vzel pod nacijski "nov red".)

Hitler (ko je prevzel vlado): Naravni prostor za ženske je dom, ne pa tovarna, urad, ali višji poklic! V nacijski Nemčiji bo žena posvečena svojemu domu, svojemu možu in svojemu naravnemu zakonu roditi otroke ter jih odgajati za državo. (To je pomenilo, da bo morala žena pod nacijski postati brezpravna in delati v tovarni še bolj kakor je morala v nemški republikli, ob enem pa vršiti še vse drugo, kar ji je ukazal.)

Hitler (pred nastopom vlade): Zagotavljam nemškemu delavstvu, da ga osvobodim kapitalizma in mu ustvarim nacijski raj svobode in sreče. (To je pomenilo, da bo otel kapitaliste pred pretečo socialno revolucijo z državno kontrolo, prepovedal stavke, svobodne unije in svobodno tiska ter zborovanja, odredil kapitalistom zajamčene dobičke ne da bi jim bilo treba še kaj skrbeti za svoje obrate, kajti to bo zanje storila nacijska uprava, delavcem pa bo Hitler reguliral mezo, kakor bo kazalo. Pritožbe delavcev se prepove. In tako je bilo ter je še.)

Hitler: Moj trden namen je osvoboditi Evropo izpod anglo-francoskega kapitalizma ter ji dati vsjo priložnost delati za svoj kontinent. (To je pomenilo, da bo prišla iz dežja pod kap. Namesto svobode dobi diktaturo, namesto da bi ljudstva delala zase, bi morala hlapčevati "izvoljenemu arijskemu nadplemenu", to je, Nemcem. Tako se je tudi zgodilo.)

Hitler: Nemčija hoče živeti z ljudstvom Zed. držav v čimpriskrajšem prijateljstvu. V napotje temu je le anglo-ameriški židovski kapitalizem, ki

za bo Nemčija strla in tedaj bo tudi ta zapreka svetovnemu miru odstranjena. (Kar pomeni: Ko spravim Zed. države in Anglijo v ekonomsko zmedo, zavladam nacizem tudi tu in Nemčija bo skrbela, da bo potem tudi v njima mir in red pod zakoni nemškega življenjskega prostora.)

Hitler: Kakor sem obljubil svobodo Slovakom in jim obljubo izpolnil, tako sem jo tudi Hrvatom. (To je pomenilo podjarmljenje Slovakov in Hrvatov pod Nemčijo pod masko neodvisne slovaške, in neodvisne hrvatske države.)

Hitler (predno je prišel v vlado in potem skozi do februarja 1939, ko se je pričel pogajati s Stalinom): Glavni namen nacizma je streti židovski marksizem v Nemčiji in barbarski rusko-mongolski "komunizem". Nemčija ima zgodovinsko nalogo, da izvrši to najvažnejše svoje poslanstvo ter otme svet pred najkrvoločnejšo bestijo, ki tiranuje v Moskvi. (To je pomenilo: Namen posvečuje sredstva. Sedaj tako, jutri, če bo boljše-kazalo, pa se sprizajam z bestijo, da bo svet kar strmel!)

Hitler (dne 4. maja 1941 v rajhstagu po razkoscjanju Jugoslavije): Poslanci nemškega naroda, vi veste, da smo hoteli živeti v prijateljstvu z Jugoslavijo! Prizadevali smo si, da jo uverimo v odnošajih z njo v naše najčistejše namene. Zakonita jugoslovenska vlada je to naše nagnjenje prijateljstva razumela in v svrhu utrditve odnošajev in za vzajemno graditev novega reda sklenila z nami sporazum brez pritiska z naše strani. To zakonito vlado

General Bergonzoli premisljuje o porazu

General Annabile Bergonzoli ("električna brada") je vodil italijansko armado v Libiji. Ko so Angleži udarili vanjo, so ga presenetili in ujeli. Od tuge je zbolel. Premisljal je, kako ga Mussolini proklanja, pa ga je prizadelo. Gornja slika ga predstavlja, ko je v angleški vojaški bolnišnici nekje v Egiptu.

so analfabetški srbski banditi v Beogradu zavrato napadli in sebe proglasili za režim sovražna proti nam. Verjemite, ni mi preostajalo drugega, kakor v tem položaju varovati najboljše koristi tretjega rajha s kakršnimi koli sredstvi. (Kar je pomenilo: Ker se Jugoslavija ni pustila ukantiti, kakor smo si začrtali, smo bili pripravljani tudi na možnost, da se bo v skrajnem momentu uprla. Ko je to storila, smo svojo pripravljenost ob njenih mejah še bolj izpopolnili in udarili po nji z vseh strani.)

Kadar Hitler govori, vpliva ne samo na nemško maso, nego na milijone ljudi v drugih deželah baš zato, ker je MOJSTER v demagogiji, in ker ZNA navajati hibe STAREGA reda, njegove krivice, njegova osvajanja in mizerne razmere, ob enem pa se predstavljati za RESITELJA tako spretno, da med nepoučeno maso popolnoma zakrije svoj TOLOVAJSKI značaj.

Tak je Hitler. V zgodovini si je izklesal svoje poglavje, kakor si ga je Napoleon in drugi mogočni osvojevalci pred njim, pa tudi če jutri pade.

Milvaška konferenca in še nekaj

Milvaška konferenca Prosvetne matice je bila zanimiva in zelo vesel pojav med nami. Pravzaprav so zanimive vse konference PM, toda milvaška se je vršila v času, ko je ves svet v največji konfuziji in mi Slovenci, majhen, zelo majhen delček tega sveta tudi nismo izveti. Vršila se je v času, ko človek ne ve, kakšno bi rekel, da se ga ne uvrsti med petekolonce, apizanje ali pa, da mu od božje volje postavljeni krogi ne prikrijejo repa tja, kjer ma najmanj "paše".

Vrh vsega tega se je vršila konferenca v peti milvaški wardi, tam, kjer se nahaja kar dvoje slovenskih cerkva in ne vem koliko duhovnih gospodov, in kjer je stan slovenskega socialističnega kluba. Ta peta milvaška warda je namreč unikum med vsemi wardami v Ameriki. V njej je namreč gonilna politična sila klub, ki je nekoč pri JSZ nosil številko 37. Z vodilnimi krogi v Chicagu se je "divorsal"; oznanjen je bil kot peščica zapeljanih revežev, ki so v grozni zmoti. Toda prijatelji, pokažite mi skupino za delavsko ideologijo bolj vnetih ljudi, ki so zmogni vzlic fajmoštom in njih pritlikinam obdržati svoje okrožje pod kontrolo delavske stranke!

Milvaščani v peti wardi so ga!

Zašel sem, toda potrebno je bilo, da razumemo, po kakimi razmerami in v kakšnem pregrešnem kraju se je vršila konferenca. In vendar je ta konferenca potekla tako, da je bil

vsak udeleženec vesel. Pod razmerami, kakršne so, bi si človek mislil, da bo polom.

Pa nič takega! Toleranca je zmogala in vse razprave so bile gentlemanske. Da, da z razumevanjem in toleranco se da marsikaj napraviti in doseči—z nesmiselnim igranjem z besedami pa prav ničesar.

Odkrilo povedano, zadovoljen sem prišel domov, doma sem si pa utrgal par šmarnic ter si jih pripel na jopič. Pa kakaj šmarnice?! Sadike za nje mi je namreč podaril pokojni Frank Novak—ravno na dan konference sem opazil par cvetov in v njih sem videl misli Frankove...

Kakšne so bile razprave na konferenci in kakšni zaključki bo razvidno iz zapisknika. Le nečesa naj se dotaknem!

Prihodnja konferenca Prosvetne matice bo deloma—mogoče v celoti posvečena problemom naših pevskih in dramskih zborov. Za človeka, ki po teh vodah brodarji že lepo števililo let je to dokaj razveseljivo. Skrajni čas je že namreč, da se ena izmed naših institucij resno zavzame za reve vseh rev, za naše pevške in dramske zборе.

Ker sem že omenil pevске zборе, naj še naši javnosti "vedeti dam", da se pevci iz Illinoisa in Wisconsinia skrbno pripravljajo za slovenski pevski festival, ki se bo vršil 18. maja v Slovenskem narodnem domu v Waukeganu. Pa bo spet "lušno." Sešli se bodo pevci in z njimi ljubitelji petja od blizu in daleč. Iz Milwaukeeja jih bo menda precej. How about Chicago?

Le glejte, da vas Milwaukeeci ne posekamo!

Thats all! Do prihodnjic, zdravo! France Puncer.

Proslava v Bridgeportu

Cleveland, O.—Dne 26. aprila se je podala mala grupa pev. zborna "Zarja" v Bridgeport, O. na povabilo tamkajšnjega soc. kluba št. 11 JSZ, da jim pomagamo pri njih programu v zvezi s proslavo Prvega maja in ob enem k 15-letnici obstoja kluba. Dospevi v Bridgeport, smo se ustavili pri s. Snouju, kjer nas je čakal naš stari in poznani sodrug Nace Zlemberger. Podali smo si roke in predstavili našo mladino, ki jim se ni bila poznana. Z našo pevsko grupo je šel tudi Louis Zorko in pa stari in brat Alice Vidmar, ki je tudi pevka Zarje. S. Snof in njegova Mrs. so nas povabili na okusno večerjo, ki so jo nalašč pripravili za nas, da ne bomo motili v dvorani drugih gostov. Po večerji smo se podali v dvorano, kjer se je kmalu začel program. Kako smo jim postregli s sporedom, tovedo oni sami, kajti s to malo grupo devet pevcav se ne more kaj posebnega ustvariti. Da nismo mogli dati kaj več, je vzrok, ker večina naših pevcav in pevki je zaposljenih ob sobotah in nekateri tudi ob nedeljah. Lansko leto je bilo v tem oziru veliko boljše, ker nismo bili toliko zaposleni. Udeležba je bila veliko bolj pirla kot pa lani. Po programu se je vršil ples, v katerem se je večinomazabavala mladina; mi starejši smo se pa podali v spodnje prostore in se zabavali pri pivu. Srečali smo se z več znanimi sodrugimi in se z njimi pogovarjali o raznih stvareh. Drugi pa so bili zaposleni z delom pri baru, pri vratih in v kuhinji. Imel sem priliko se pogovarjati s s. Zlembergerjem in vedel sem, da je Nace, čeravno visoke starosti, še zmerom iskreno principialen za soc. pokret. Govorila sva o svetovnih dogodkih in o naših kritikih o s. Gardnu, kako ga napačajo za njegovo vztrajanje na socialističnih principih. S. Snojem pa nisem moge dosti govoriti, ker je bil preveč zaposlen. S. Snof je duša tamkajšnjega gibanja. Na njegovih ramah visi delo vzlic tedaj, da je slabega zdravja. Precej mu pomaga s. Vitez, s katerim se poznavata že več let; pri njemu sem tudi prenočeval, zakar se mu zahvalim. Ob priliki kadar bo prišel k nam, mu povrnem. Spoznal sem se tudi z Mr. in Mrs. Kravanja. Ona je tudi pomagala urediti večerjo. S. Kravanja je večkrat kaj pisala v Proletarca, vkljub temu jo ni

sem poznal do sedaj. S soprogom sva se spoznala pri baru, ker mi je pripovedoval o svojem življenju—je prava kraljevska korenina.

Hvala vsem za postrežbo in vrljudnost. John Krebel.

IZ KANSASA

Arma, Kans. — Dasi je Kansas znan kot "suha" dežela, vendar letos to ne velja. Saj je v čim delu dežela padlo v aprilu skoro 10 palcev dežja, kar je več kot kdaj prej od l. 1887; tako prvi vladno poročilo.

Ni čuda torej če se "v prosti" naravi še nič varnega ne počutimo. Lahko te vsek čas prav počesteno napere dež. Za to se pa vidi veselice našega soc. kluba JSZ v soboto večer 31. maja v Yaski dvorani. Prvotno smo mislili na piknik "v prosti" naravi, ampak "safety first".

Ne bomo na dolgo in široko natezali to stvar in tako preveč trtili prostor v listu, ampak to Fratko naznanilo naj ob enem velja tudi kot zelo "toplo" vabilo vsem prijateljem in podpirateljem naprednih delavskih stvari, da se pridete prijetno zabavati nekaj ur, v soboto 31. maja v Yale. Torej nič izgovarjanja in "caganja"; omenjeni večer pridite na to domačo zabavo. A. Shular.

Italijo priznava izgube

Uradno poročilo italijanske vlade pravi, da znašajo izgube italijanske armade od 10. junija 1940, ko je stopila v vojno proti Angliji in Franciji, pa do kence aprila to leto, 212,641 mož.

V vojni proti Grčiji in Jugoslaviji znašajo italijanske izgube na suhem 12,155 ubitih, 34,786 ranjenih in 25,480 pogrešanih; na morju 1068 ubitih, 1,152 ranjenih in 6,203 pogrešanih. V zračni floti 582 ubitih, 989 ranjenih in 1,688 pogrešanih.

TISKOVI FOND PROLETARCA

VIII. IZKAZ

Na predlog A. Tomšiča iz Oaklanda, Calif., so se v zadnjih dveh tednih odzvali sledeci:

Latrobe, Pa. John in Mary Fradet \$1.75.

Willard, Wis. Mike Krulitz in Matt Malnar, skupaj \$2.00.

Chicago, Ill. Mimi Omahen in Keimovna, skupaj \$2.00.

Strabane, Pa. John Terčelj in Vincent Paternel, skupaj \$2.00.

Cleveland, O. Jennie Dagarin, Fr. Klemenčič, Rudy Božeglav, Dominik Lušin, John Močnik in Frank Zagar, skupaj \$6.00. (Poslala Anton Jankovitch in Jennie Dagarin.)

Berwyn, Ill. John Gornik \$1.00.

Lyns, Ill. Frank Potokar \$1.00.

Johnstown, Pa. Kraševc in Bon Airja \$1.00.

Oakland, Calif. Max Arnsiek \$1.00.

Sheboygan, Wis. Frank Stih in Frank Jannik, skupaj \$2.00.

DRUGI PRISPEVATELJI

Sharon, Pa. Joseph Cvolbar 25c.

Johnstown, Pa. Andrew Vidrich \$3 (provizija od oglasov v Maškem glasu).

Cleveland O. Joseph Kuncić \$3.00. Skupaj \$26.00, prejšnji izkaz \$131.25, skupaj \$157.25.

Tole mi ne gre v glavo?

Do meseca avgusta leta 1939 so komunisti v ed. državah speli na svoje pristaje in sopotnike, da naj pošljajo poslance in predsedniku Rooseveltu brzojavno proti izolaciji politiki in za kolektivno varnost. (Za vojno proti Italiji in Nemčiji.) A sedaj isti komunisti urgirajo svoje ljudi, da naj Roosevelta bombardirajo s pišmi in brzojavi v prid izolacije Zed. držav. Kako je mogoče, da so svoje prepričanje spremenili v tako kratkem času? Ali res nimajo nobene samostojnosti in morajo delati vse po navodilih od zunaj?

BOGOMIR MAGAJNA:

Fantazija na Ratitovcu

(Nadaljevanje in konec.)

Stegnili sem roko in jih počasi odtrgal drugo za drugo. Nato sem se z radostnim smehom okrenil, da bi ji izročil cvetje in tisti hip se mi je spajal obraz od groze. Elda je bila prav za prav mrtva. Vame je strmel bel, koščen obraz in mesto oči je bilo v njem dvoje neznanih jam. Kriknil sem in se zvrnil v globino. — V baraki je vladala popolna tišina, popolna tema; le skozi špranjo med deskami je padel tenak žarek mesečine na moje čelo. "Izpolnil sem obljubo," sem si zasepetal grenko.

V koči so pravili vsak dan: "Jela bo kmalu prišla."

"Kdo je vendar Jela?"

Od časa do časa je prihajala na vrh, ali pa je do tedaj še nisem videl. Kdo je torej Jela? Odgovarjali so mi: "Dekle iz vasi pod goro, ki ne more vzdržati v dolinskih tesneh. Čuden nemir jo žene na goro, kjer se šele začuti sproščeno, in ki izvabi vsakomur veder nasme, kdor jo sreča tu v koči ali v skalah. Sicer pa počakajte, videli jo boste, ne bo dolgo, pa bo spet tu."

O, tega pa skavti najbrže ne vedo: Nekje v gozdovih med Ratitovcem in Črno prstjo je trata, kjer vile še žive, zakaj tako skrivnostno je tam, da si drugega skoraj ne morete misliti. Trata je tristo sežnjev dolga, tristo široka. Odmaknjena je v samoti in nemo tišina. Na njej je mnogo majhnih jezerc, par sežnjev širokih in sežnjev globokih. Voda v njih je modrozeleno in obkrožajo jih šopi rož. Trava na trati je nepopasana in nepokošena. Sredi trate je hribček deset sežnjev širok in par sežnjev visok. Na njem rasejo rože tako na gosto, da ni med njimi za prst praznega prostora. Noben Bosanec bi ni v sanjah ne mogel splesti tako živobarvne in pisane preproge, kot so jo v pravljici uri

stakale na tem hribčku vile. Če jih hočete videti, skavti, iščite. Ne stopajte po stezah in poteh, ampak hodite le med drevesi naprej in naprej! Ko boste našli trato, se ji v mesečini približajte po prstih in skriti med mreškami tiho od daleč opazujte. Priplavale bodo iznad jezerc in rajale nad cvetličnim gričkom, dokler ne bo vzšlo solnce in jih posrkalo s požljivimi žarki. Šel bi z vami in vam pokazal pot, a lepše bo, če najdete pot sami. In če jo najdete, ne povejte nikomur, kajti orišili bi Ljubljančani in oropali hribček vseh rož. Vi pa, ki že poznate življenje vil, bodite pripravljene, da se vam približajo in vam pričarajo na ustnice pravljici ljub. Meni se to ni pripetilo, kajti jaz sem že nekoliko plešast in hudomušen, pa so mislile, da je prišel v posete satir in so zbežale.

Oj, kolikokrat sem premeril pot od svoje barake do kočice pod vrhom. Tisti dan pa sem zagledal, kako je hitela gospa Olga po nji. Samo po sebi je umevno, da sem kmalu pohitel za njo. Od kod je prišla v ta pozabljen svet? Vsi, ki jo poznajo, vedo, da je lepa, ne vedo pa, da je prebrala skoraj vse evropske in domače avtorje. Živi v bogastvu, a ji ni do tisti zanj, ljubi pa knjige, podobne in godbo in če tega ne najde, postane nemirna ko otrok, ki so mu ukradli priljubljeno igračo. V koči so se že zbrali moji prijatelji in tovariši in se zagledali v neznanu gospo, ki je sedela pri svoji mizi in gledala skozi okno v dolino. Prilklonil sem se ji in sedel k svoji družbi. Nato mi je šinila čudna misel v glavo. Uprl sem oči v gospo in začel pripovedovati okrogel dovtip, ki se je stopnjeval od stavka do stavka. — Med tem sem ji gledal v oči, ki so strmele mirno, brez nasmeha vame. Ali bo vstala in me udarila? Saj je nemogoče, da bi prenesla take besede. Nekateri so se smejali, drugi so bili

v zadregi. Ko sem nehal, je rekla: "Čemu sedaj ta čudni dovtip. Jutri mi boste pa pripovedovali, da pišete Zlati plaz." — Čutil sem, kako mi je silila kri v glavo. Kdo ji je vendar to povedal? "Najbrže ga ne bom nikoli končal," sem rekel naglas. Ona se je le drobno nasmešnila in se zopet zagledala skozi okno.

Pogledal sem v knjigo, kam pojde. Zbežal sem potem uro daleč po stezi skozi gozd. Ustavil sem se ob jasi, na kateri so se v mesečini med grmi cvetočega sleča svetlikali beli kamni. Skril sem se med smreke in čakal. "Olga pojde tod mimo na Klom — sama. Pristopil bom, jo prosil oproščenja in jo potem spremljal daleč naprej po teh gozdovih." — Prišla je. Sama v mesečni noči. Nad njo v gozdu, med belimi kamni in cvetočim slečem. Ustavila se je in se zagledala nazaj. Stal sem na svojem mestu in si komaj upal dihati. Zbal sem se pokvariti to sliko. Sla je mimo in se izgubila v morju smrek. "Kaj vendar je bilo to? Kaj se godi z menoj? Ako pa je le kje drugi svet, bomo tam morda gledali v velikanskih gozdovih take čudovite podobe, prikazni iz večnosti!"

Dnevi in noči teko. O, Ratitovec je nevarna gora, je rekla Francka. Človeku predurogači možgane in srce. Plezal sem za planikami in občudoval od bližnjih nje nemo življenje. Opazoval sem v klopičev zvitke kače strupenjače in njihove srepe oči — te kače, ki so bile na svetu že davno pred prvimi ljudmi — te kače, ki se dneve in dneve ne ganejo s svojega mesta in ki zaplešejo, ko pride njihov čas, divje pleše, polne strasti, ki so za človeški pogled polni groze. Pel in vriskal sem po samotah, ali pa prisluškoval njihovemu molku. Ko se je približal vihar, sem ga tedaj že ljubil in mu šel nasproti.

"Danes pride Jela!" Trume drobnih meglic so romale po bregovih navzgor. Stal sem na visoki skali in gledal navzdol. Med meglicami je prihajalo po bregovih dekle v rdeči bluzi in sinjem zvončastem krilu. Veter je mršil njene košate, rjave lase in včasih se je ustavila, da bi šle meglice mimo nje. Višje in

RUSENJE ANGLIJE

Nemška ofenziva na Anglijo uspeva. Stotine letalcev z nemških vletališč jo napada vsak dan ter ruši njeno industrijo, mesta, pomole, skladišča in pa stanovanjske hiše. Na gornji sliki je neka bolnišnica v Londonu, ki je bila žrtev napada iz zraka.

višje se je dvigala, stopala je razirano kot po godbi, jaz pa sem splezal s skale in ji hitel naproti. Smejala se je široko od daleč. Beli zobje so se ji lesketali. Ustnice je imela rdeče kot rododendronov cvet. Začuden sem se ustavljal. — "Jela?"

Koča je nenadoma oživela, razlegal se je smeh, šale in veselje natpiti. Vojaki-dijaki-muzikanti so zaigrali na kitare in oglašile so se vesele pesmi.

Odhajal sem. Vrh gore je stala Jela in dvignila roko v pozdrav. Ko sem prišel daleč v dolino, je še stala na vrhu in tedaj se je zdelo kot da se je solnce zapletlo v njene kodre.

"Big" Tony Tomšič piše

Oakland, Calif. — Povedal sem že včasih, da sem jaz že po svoji naturi rad "korajžen, vesel", pa tudi če me tarejo bolezniki, ali pa če so me odslovili in pripravili v težke skrbi za cvenk.

Ako sem v družbi, se mi dostikrat posreči, da jo spravim v dobro voljo in potem pa še ona mene, da sem res neprisljivo vesel.

Taka dobra volja me preveva, ko čitam, da moj predlog ni bil zamen, da bi kar vriskal. Posebno Tone Jankovich v metropoli mi vzbuja korajžjo.

Dosedaj še nisem čul kritike proti predlogu, razun eno, ki jo je sporočil v dopisu Jankovič. Pisal je namreč, čemu s tem predlogom zapostavlja ženske! Mar niso tudi dolarji žensk v tak namen dobro došli? je vpraševal.

Seveda so! Vem, da imajo tudi ženske cente in "copake", ene, ker delajo za plačo, druge pa, ker so poleg svojega gospodinjstva tudi tajnice in blagajničarke svojega doma. Pripetilo se mi je že, da bi bil mož rad obnovil naročnico, a njegova žena je bila tajnica-blagajničarka njegovega zaslužka, pa je nasprotovala. Češ, saj ne utegne brati itd. Kaj bi denar proč metal!

Dragi Anton, povej tisti sodružici, ki naju je kritizirala, da ko pridem v metropolo, jo skupaj obiščeva, boš mi jo predstavil, nato zaigram kakšno fletno na koncertino, ti pa boš prinesel železne vode. Stavim, da nama bo najino pomoč v apelu, ki sva ga probela, obema odpuštila, za nameček pa bo prispevala "copak" v tiskovni sklad.

Veseli me, ker so se na mojo sugestijo odzvali tudi mnogi drugi, med njimi John Steklarčič iz Penne, ki je iz Višnje gore doma, kakor jaz. Pohvalil se je z našo znamenitostjo, s priklenjenim polžem. O, John, bojim se, da so nam ga Italijani pojedli! Kaj bo sedaj z Višnjo goro!

Kdor zasleduje napredne liste, bo rad priznal, da je Proletar v resnici vreden podpore. Naša dolžnost je, da agitiramo zanj ob vsaki priložnosti, bodisi od hiše do hiše, na shodih, v časopisju in kjer še drugje

je mogoče. Le tako bo tudi moj predlog ostal pri življenju. Priporočam, da prijatelji, ki so za ohranitev tega lista, večkrat kaj napišejo vanj. Čim več nas bo, ki bomo malo podrezali tu in tam, pa bo šlo. Jaz se sicer bolj razumem igrati na koncertino Beer Barrel polko kakor pisati dopise. Torej je vsakdo pripraven za kakšno stvar, vsi pa za vse.

Kaj pa je z našim Petrom v Detroitu? Kako, da se nič ne oglasi? Se osebno poznavam in sva si iskrena prijatelja. Tudi nanj se zanašam, da se oglasi s par copaki v podporo mojemu predlogu, kar bo pomagalo vzdržavati Proletarca.

Lani sem obiskal mojega novega prijatelja Max Arnšeka v Oaklandu; naročil se je na Proletarca in jaz sem mu rekel, da ga spet obiščem. To sem storil pred par tedni. Ko vstopim, je ravno čital Proletarca, pa mi je rekel: "Ravnokar berem tvoj dopis, pa vidim, kako se oglašajo v podpiranje tvojega predloga. Na, pa še mene vpiši mednje." In je prispeval "copak", vrh tega pa me je še tretal.

S tem zaključujem. Pozdravlja čitatelje vseposod vaš Anton Tomšič.

IZ METROPOLE

Cleveland, O. — Prva točka na dnevnem redu tega dopisa naj bo spet predlog "Big" Tonja in pa "copaki" v podporo predloga. Poleg Rudyja Božeglava in Ribničana Dominika Lušina sta mi dala vsak po enega John Močnika, krojača in lastnik trgovine moških in deških oblek, ter korenina Frank Zagar s Chickasaw Ave. Prispevke vseh štirih sem ravnokar odposlal zaeno z vsoto za oglas v Majskem glasu in za naročnino Proletarca.

Vsem prispevateljem iskrena hvala. Apeliram tudi na druge prijatelje Proletarca, da se bi odzvali na Tomšičev predlog.

Naj omenim, da smo razpečali vse dosedaj prejete izvode Majskega glasa, in to pri obeh kluboma (št. 27 in št. 49). Z nadaljnjimi izvodi se podam še v Lorain, in s tem bo to delo letos zame končano. Uverjen sem, da sem storil v tem oziru svojo dolžnost v polni meri.

Gotovo je, da se jih bi prodalo v Clevelandu še stotine, ako nas bi bilo več razpečevalcev. A eni res ne morejo, ker nimajo časa, drugi pa, naravnost povedano, nočejo sodelovati.

Preračunal sem iz svojih zapiskov, koliko sem jaz razpečal Majskega glasa in pa majskega izdaj Proletarca, predno je pričela izhajati sedanja revija. V zadnjih 20 letih približno tri tisoč osem sto izvodov! Družinskih koledarjev pa še več.

Razume se, da imam pri tem delu več priložnosti kot drugi, ker poznam veliko ljudi in sem že mnogo let v takem poslu.

GRČIJI PRIZNAVAJO JUNAŠTVO

Koncem oktobra 1940 je Mussolini naslovil grški vladi ultimatum, v katerem je zahteval, da naj se Grčija podvrže "italijanskemu" varstvu. Ako tega ne stori prostovoljno, bo svojo namero siloma izvršil.

Grška vlada se je odločila braniti neodvisnost svoje dežele.

Dne 28. oktobra je italijanska armada v Albaniji napadla Grčijo in prodrla v njo 30 milj daleč, predno se jo je grškim četam posrečilo ustaviti.

Ko so dobile ojačanje, so pogonale italijansko armado nazaj v Albanijo in potem prodrele že precej daleč po nji, ko se je Hitler odločil oteči svojo zavestno pred porazom in Mussolinija pred revolto italijanskega ljudstva.

Dne 6. aprila 1941 je Hitler pripravil svojo armado v Bolgariji za udar in odredil invazijo v Grčijo.

Grki se armadi dveh veselih niso mogli uspešno upirati vzlic pomoči, ki jim jo je poslala Anglija.

Dne 24. aprila je nemško vrhovno poveljstvo proglasilo zmago nad vso Grčijo, razen nad otokom Kreto, ki ga imajo

zasedenega Angleži.

Grški kralj in člani vlade so odšli na Kreto in izdali proglas za nadaljevanje vojne.

Na Grškem je nemška okupacijska oblast ustanovila nov režim, ki vlada po njenih navodilih in ukazih.

V Italiji so "zmago" nad Grčijo praznovali z velikimi manifestacijami. Ampak v zgodovini bo zabeleženo, da nima Italija pri pogaženju Grčije nič zasluga in je sploh ne bi premožala, ako ne bi udarila v njo nemška mehanizirana armada.

Grki so se Italiji uspešno upirali nad pet mesecev in prizadejali italijanski armadi velike izgube.

Hitler je v svojem govoru v rajstagu 4. maja priznal, da se je Grčija "junaško borila", grjal pa je "zločinsko Anglijo" ki jo je pahnila v vojno.

Hitlerju je bilo lahko priznati, da so se Grki kreško borili, ker jih je premagal, toda Italija jim ni dala tega priznanja, ker bi s tem sebe še bolj ponižala. Toda zgodovina bo beležila, da je moral oteči Italijo iz grškega debakla Hitler, drugače bi morala naznaniti svoj poraz.

Ko hodim na agitaciji okrog, naletim med ljudmi različne karakterje, med njimi tudi na nekake "petokolonce". Oni so tudi proti materijalni pomoči Amerike Angliji. Pravijo, da je ni nič škoda, če jo Hitler uniči. Bo potem vsaj konec angleškega imperializma in kapitalizma, pa tudi ameriškega.

Najbolj pa je smešno (blazno smešno), ko trdijo, da se Hitler bori proti svetovnemu kapitalizmu in za pravice ljudstev vsega sveta. (Bog se jih usmili in sv. Duh naj jih razsvetli!)

Pravijo, da Hitler je tisti obljubljeni odrešenik, ki prinaša svetu pravo kulturo in demokracijo. Le on bo uničil neumljeni, izkoriščevalni judovski kapitalizem, pravijo oni.

Torej ako ste bili dosedaj neumni Tomaži in ste smatrali Hitlerja za tirana, se poboljšajte in se pridružite njegovim čestitcem, ako hočete odrešenje, srečo in svobodo. Saj menda ja veste, kako srečni so sedaj Čehi, Poljaki, Belgijci, Francozi, Norvežani, Holandci in drugi, katere je "osvobodil"! Enako srečni so sedaj v Sloveniji, v Srbiji in Grčiji, pa tudi na Hrvaškem, čeprav poročajo, da je Hrvat doletela še posebna sreča!

Prepričan sem, da poznajo take ljudi tudi drugi čitatelji. Ne verjel bi, da jih je kaj med Slovenci, ako ne bi naletel na take trditve med njimi vsak drugi dan.

Fašistične nazore širijo med njimi agenti drugih narodnosti, ki pumpajo lahkomišljene ljudi in jih zalagajo z "dokazovalno" literaturo, katere ima jo nacijski in drugi propagandisti proti Angliji cele vlake.

Zivimo v svobodni deželi, toda taki propagandisti svobodo in demokracijo izlorabljajo in nas vse pehajo v fašistično nevarnost.

Kje je sedaj Diesov odbor? In še bolj, čemu ameriška vlada dopušča to zarotniško ruvarjenje proti sebi? Prepričan

sem, da se bo še grenko kesala, kot se kesajo na Francoskem in drugod, kjer so pustili petokolonce svobodno delovati.

V propagandi so naciji mojstri. Sploh je propaganda Hitlerjeva najboljše orožje.

Za pomoč (relif) Jugoslaviji niso naši rojaki v splošnem nič kaj vneti. Večina domvijo, da bi taka pomoč, ako jo bi mogli poslati tja, res prišla v roke našim ljudem. Uporabila bi jo Hitlerjeva in Mussolinijeva oblast v prid svojih pristašev, mislijo mnogi, ki govore o relifni akciji.

Primorski rojaki, katerih kraje je Italija že prej okupirala, pa vprašujejo: "Kako to, da ste za relif staremu kraju sedaj, ko pa so primorski rojaki bili podjarmljeni pod Italijo, pa se ni nikoli skušalo zbrati njim v pomoč?" Iz tega razloga so tudi oni glede relifne akcije malodušni in pasivni. Rekel bi, da je situacija tudi v tem oziru zelo "zmešana".

Nekateri pravijo, da ne bodo dali nič, ker se morda primeri, da bo poslan relif Hrvatov, ki izdali Jugoslavijo. Ljudi je poparilo in presenetilo tudi to, ker je Jugoslavija tako nepričakovano naglo propadla. Tare jih težka skrb za svojece. Ali jih bodo izgnali z domov, kakor so na primer Poljake? Ali bodo mučili tiste, ki jih imajo zapisane, da so delovali proti oholim nacistom in zagrizenim fašistom? Boje se, da jih bodo zapirali in mučili ter se s tem maščevali nad njimi.

Nesreča je, da vse te bojznosti niso brez podlage.

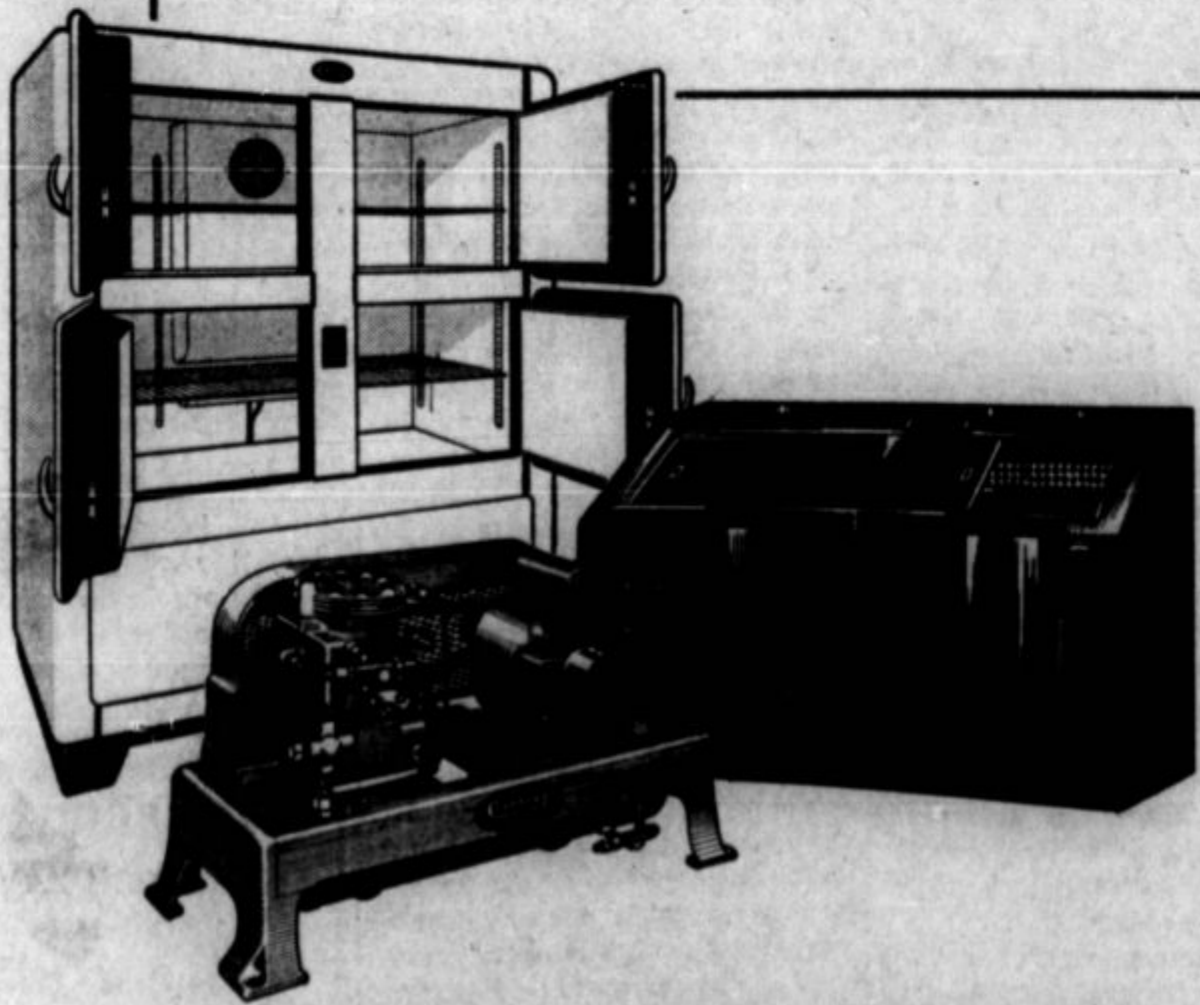
Anton Jankovich.

Frank Podboy se ponesrečil

Johnstown, Pa. — Frank Podboy si je pri delu presekal palec na levi roki že delj časa nazaj, a take rane se le počasi zdravijo in tako še vedno pečuje svojo roko.

TRGOVCI NA DROBNO!

Ne dovolite, da bi vas slaba refrigeracija oropala vaših dobičkov!

Instalirajte moderno električno opremo takoj in zagotovite si večje poletne dobičke

Popolna zaloga hladilne opreme. Izložbene omare za shrambo... priročni hladilniki za hlajenje pijač in vode ter učinkoviti novovrstni "compressor" za moderniziranje sedanje opreme.

Naši strojniki na razpolago pri

zbiranju najprimernejše opreme za vaše potrebe — brez stroškov ali obveznosti.

Ugodni pogoji. Naplačilo samo \$10. Le nekaj centov na dan po našem Meter-Matic kupnem načrtu.

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

Telephone: RANdolph 1200

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Največja slovenska knjigarna v Zd. državah

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. Lawndale Ave., Chicago

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

"Napredek" z dne 7. maja komentira razbrzdanost mladine, ki se udeležuje raznih sportnih priredb. Slučaj, ki ga opisuje Louis Loviseek, se nananaša na kegljaški turnir v Indianopolisu. Pred njim se je v glasilu KSKJ pritoževal duhovni vodja na slšno "epizodo" v njegovi organizaciji. Je čudno, a razumljivo. Drhalski instinkti, ki jih starši niso poznali, ker so pač morali garati čim so shodili, so se preselili v "novo" generacijo. To so stvari, ki so odsevanje današnjega časa in razmer v tej državi. Mladina je mladina — pravijo stari ljudje. Vz-gled za vandalstva pa ji je da-la posebno Ameriška legija.

Kralj Peter II. je izdal pro-glas na narod. Skovan je tako nerodno, da odbije od sebe vsa-kega demokratično mislečega človeka. Prvič, ker vsakdo ve, da ni imel kralj v tem proglasu nobene besede. Drugič, ker ima proglas ljudi za tako nevedne, kot se jih dobi le v zakotnih balkanskih vaseh. Proglas, da-tiran z dnem 27. aprila, z naslo-vom, da ga oznanja narodu njegovo veličanstvo kralj Peter II., bil je poslan tudi jugo-slovanskemu tisku v Zed. drž-ayah. Glasi se:

"Srbi, Hrvatje in Slovenci! V tem trenutku, ki je tako težaven za naš narod, sem se odločil vzeti kraljevo oblast v svoje roke. Člani regentskega sveta so izprevi-deli upravičenost vzroka za Moj čin in so po svoji lastni volji odstopili. Moja zvesta armada in mornarica sta se Mi ponudili na razpolago ter sta pripravljene izvršiti Moja povelja. Apeliram na vse Srbe, Hrvatje in Slovence, da se zgrnejo okoli pre-stola.

Pod obstoječimi težavnimi okol-ičinami je to najboljša pot za vzdrža-nje notranjega reda in vnanjega mira. Poveril sem generalu Dušanu Si-monoviću nalogo za sestavo nove vlade. V zaupanju v Boga in v srečno bu-čnost Jugoslavije pozivim vse drž-avljane in vse oblasti v državi, da izpolnijo vse svoje dolžnosti do Kra-lja in domovine.

Druga potegavičina je uvod k gornjemu proglasu, ki se glasi:

"Vse Veličanstvo! — Razumeva-joč upravičenost Vaših nagibov, da vzamete v teh težkih trenutkih za naš narod kraljevo oblast v svoje roke, Vam stavijo Kraljevi Namestniki svo-ja mesta na razpolago. (Podpisli: Knez namestnik Pavle. Dr. Radenko Stanković. Dr. Ivan Perović.)

Vsi trije so bili odstavljeni preko noči. Podpisali so le, (ako so) v kar so bili primoroani. Skoda denarja, ki ga jugo-slovanska vlada troši za šir-jenje takih reči med našim ljudstvom v Zed. državah.

Primitivni monarhizem, ki med Jugoslavljan v boju za os-

voboditev Jugoslavije sedaj u-radno prvači, je tako diskredi-tiran med našim ljudstvom, da si bi dr. Konstantin Fotić lahko izbral kakšno boljše taktiko. Kako to, da se ne morejo jugo-slovanski diplomati kaj naučiti od angleških? Saj tudi oni za-stopajo monarhijo! Pa se "na-šim" ne da nič dopovedati. Bilten Jugoslovanskega Kurir-ja, ki je tiskan v Chicagu, je pi-sal med drugim:

"Dr. Konstantin Fotić je izjavil za-stepnikom celokupnega tiska v Wash-ingtonu, da je v imenu vseh uradnih predstavnikov Kraljevine Jugoslavije v Ameriki in Kanadi poklonil spošto-vanje in udanost VSEH Jugoslovanskih mlademu kralju Petru II. (Podčrta-nje nase.)

Mar se s takimi bedastimi iz-javami peča še kaka druga di-plomacija kakor "naša"?

Enakopravnost z dne 2. maja pravi v editorialu na prvi strani med drugim tole:

Zadnje čase so zopet vzplapolale naše milijone ljudi, da bo Rusija nekaj storila ter zmešala Hitlerju itretno. Kdor se je vedno giblje v ta-kih nadah, je zadnji čas, da se zbudi v realnost. Rusija ni storila še ničesar, kar bi moglo Hitlerja ikodovati, in tudi v bodočnosti ne bo storila ničesar takega.

To je pravilna ugotovitev. Toda mar ni bila baš Enako-pravnost med vsemi slovenski-mi listi v Ameriki, ki je poleg pokojnega Naprepa na vso moč opravičevala pakt med Stalinom in Hitlerjem?

Glavni odbor HBZ je v novi razprti. Komaj se je polegla draga afeta zaradi odslovljen-ih uslužbencev, se je HBZ znašla v novi vsled razkola v njenem glavnem odboru glede vprašanja religije in politične akcije za Jugoslavijo. Večina odbora s podpredsednikom Boičem je na eni strani, na drugi pa narodno višje s predse-dnikom HBZ, Ivanom Butkovi-čem in urednikom Petrakom v ospredju. Božja pota so čudna, pravi pregovor, kajti ni jih mo-goče zapopasti. Enako čudna so pota Hrvatov tam in tukaj. — Rado.

Haille Selassie je po petih letih spet cesar Etiopije. Vrh tega ima še mnogo drugih "ti-telov". Ko je v njegovo cesar-stvo udrila Mussolinijeva arma-da, je dobil Selassie moralno in tudi nekaj realistične podpore društva narodov. To ni zado-stovalo. Selassie je moral po-begniti. Stan si je dobil v Lon-donu, kjer se je lahko naučil, kako je treba brzeti v zaklona-šča, in pa, kako mora dežela delati, da se lahko upira napa-dalcem. Tudi o demokraciji se

je lahko poučil in še o marsi-čem. Etiopija je sedaj njegova. Ako Anglija padé, bo moral Selassie Etiopijo braniti sam. Če se bo požuril, bo imel Mus-solini v tem slučaju še več težav kakor v svoji prejšnji "kazen-ski ekspediciji".

Frank Kerže apelira (v Glas-u Naroda z dne 1. maja): "Rojaki, ne hodite na nobeno sejo in na noben shod, kateri ni pod okriljem Združenih slovenskih organizacij ali od kra-jevnih društvenih skupin, ki spadajo pod skupno okrilje." — Lepo in pametno. Toda Leo Jurjčev, ki je blagajnik skupne pomožne akcije slovenskih podpornih organizacij, Joseph Zalar pa tajnik, se očitno sama ne ravnata po Keržetovem priporočilu. In bržkone še marsikdo drugi ne. Keržetov apel bo torej le malo zalegel. Prej-kone nič. Tudi v New Yorku ne. Kerže hoče "enotno fronto" (v pomoč Jugoslaviji), pa je tam raznih samopostavljenih odbor-ov več kot v kateremkoli drug-em jugoslovanskem središču.

Ljubljana je pridružitve k Italiji navdušeno pozdravila. To trdijo v Rimu in v dokaz ci-tirajo ljubljanske slovenske časopise. Stara igra vseh osvobe-valcev, zavajevalcev in — ju-dežev!

Zivljanski problem slovenskega naroda ni relif, to je, ka-ke pol ladje kondensiranega mleka in mesa, ki bi ga mu mogli ob priložnosti poslati od tu, nego svoboda. S hrano od tu našim tam čez lahko nekaj po-magamo. Čemu jim ne rajše pomagati, da si hrano svobodno pridobe doma, na svoji zemlji, na svojih gredah in njivah? — R.

V preobratih preobračajo po-sebno spomenike. Na Hrvat-skem in Sloveniji so baje doma-ični na svojo iniciativo zvrnili vse spomenike "blagopokojne-ga kralja Petra I." in spomeni-ke njegovega sina kralja Ale-ksandra I. Stotisoče ljudi je moralo prispevati za tiste shode. Hočeš nočeš, morali so dati. Se-daj so le gmot' kovine, ki jo Nemci plačujejo po svoji tržni ceni. A narod pa bo moral zbi-rati za nove spomenike...

Dr. James W. Mally v Clevelandu je jugoslovanski častni konzul. Že prej je bila ta nje-gova čast zgolj na papirju. V sedanjih razmerah pa je samo na papirju in mu jo nihče ne zavida. V Clevelandu se je vršil v pomoč Jugoslaviji pevski festival, ali kako bi že označil to reč. Prireditelj je uspela, ali ne toliko kot so promotorji pričakovali. Dr. Mally, ki je po-šten človek, je napisal o nji in-formativno poročilo in pa izkaz dohodkov ter izdatkov. Taki "incidenti" se med diplomati le redkokdaj dogode. Najbrže ne bo dr. Mally nikoli slovit diplo-mat. Sicer pa deluje med narodom, ki veruje v poštenje in on z njim. —

Jugoslovanski Glasnik (hr-vatski tednik v Chicagu) je ozna-čil shod v Pilsen parku za "historijski narodni dan". Pra-vi, da se je shoda udeležilo ti-soče ljudi, da bližijo svojega vo-ditelja v Ameriki in edinega pravomočnega zastopnika naše jugoslovanske vlade. (Podčrta-nje v originalu.) O tem shodu je bilo v Proletarcu poročano v prejšnji številki. Jugoslovans-ki Glasnik je priobčil nekaj govorov v originalu, tudi nekaj stavkov Leo Jurjčeva (bržkone so mu jih napisali oni predno jih je izgovoril, govoru Josipa Zalarja, tajnika KSKJ, ki je bil predstavljen za zastopnika slovenskih podpornih jednot, pa je omenjeni list posvetil šest vrstic.

Slovenski listi v Ljubljani so v dobi enega četrletja slavili že šest vladarjev. Franca-Jože-fa, zadnjega habsburškega ce-sarja Karla, srbskega kralja Petra, Aleksandra I. Petra II. in sedaj Viktorja Emanuela v Rimu. Slovenski listi na Štajer-skem (ako še kateri izhaja) pa morajo slaviti Hitlerja.

Na shodu v Chicagu pod o-kriljem jugoslovanskih pomož-nih odborov je bila sprejeta tu-dj resolucija (omenjena v pre-jšnji številki), v kateri je med drugim tole rečeno:

"Drigaje glas proti vsakemu nasil-niškemu zvojevanju želimo naglasiti tople rakonjenosti do jugoslovanske-ge kralje Petra II., dičnega predstavi-nika narodne dinastije Karadževi-čev, goječ: se nadalje gorčo ljubezen do svoje stare domovine in ostajajo-či verni potomci naroda slavne preteklosti."

Tega na shodih v pomoč Ang-lijce ne delajo, čeprav Angleži verujejo v ceremonijalnosti in imajo tituliranih diplomatov da kaj. Njihova dinastija jim je simbol. V Zed. državah je ne-rinejo v ospredje. Na shodih v pomoč Angliji se angleškega kralja skoro nikdar ne omeni, še manj pa, da bi se mu zagotavljala lojalnost ameriških Angležev. To, kar počno v A-meriki vaščani z Balkana, je ponižanje vseh, ki prihajamo z ondotnih dežel.

Casniška rasa. — Iz Kaira v Egiptu so poročali, da je uteklo v Afriko tisoče jugoslovanskih vojakov, ki se sedaj bore skup-no z Angleži proti osišču. Kako so utekli? Vsa poročila iz vseh krajev so trdila, da je bila Jugo-slavija odrezana od Grčije že prvi dan nemške invazije. Kako naj bi torej mogli vojaki zbežati preko meje, če je niti brani ti niso mogli? Je pa ver-jetno, da jih je nekaj stotin, morda celo par tisoč, res prišlo na Grško in mnogo izmed njih z angleškimi četami v Egipt.

Sijan primer zlorabljanje demokracije je tednik "Neza-visna Hrvatska Država". Izha-ja na 8. straneh in je propagan-distično, v prid fašizma, izbor-no urejevan. Bivši hrvatski so-cialisti, ki so se ločili od JSZ, so izvršili smrten greh, ker so povzročili, da je izmed vseh priseljenih narodov njihov naj-bolj v pesteh zavajalevec.

Presojanje dogodkov doma in po svetu

(Nadaljevanje s 1. strani.)

prve svetovne vojne in eden glavnih kovječev versajškega mira. Za Nemčijo bi bilo zani-mivejše ugotoviti, da je v Ang-lijah še demokracija, čeprav je podrgno leto v vojni, dočim bi se taki incidenti, od kar je Hit-ler na krmilo, v Nemčiji ne bi mogli dogoditi niti v mirnem času. Kajti nemški parlament ima samo eno nalogo: Poslušati, prirejati ovacije in vse odo-briti, kar mu je naročeno. To delo ga vzame kakih 5 ur na leto.

Irski je otok, pa ima baje manj trgovske mornarice kakor Jugoslavija. Irski niso mor-narji, dočim Norvežani so. Vs-led vojne je Irski v stiskah za dovoz živil. Ladij nima, angle-ške in ladje njenih zaveznic pa so uposlene Angliji v pomoč. Irski vlada se je odločila kupi ti v Zed. državah par malih parni-kov, ki ji bodo dovajali pšeni-ke, konzerve, čaj, kavo in druge potrebščine, ako jih "po-motoma" ne potope bodisi Nemci ali Angleži. Irski vladi so oboji zagotovili, da njenih ladij ne bodo napadli.

V Parizu je umrla v starosti 82 let bivša srbska kraljica Na-talija, vdova kralja Milana Obrenoviča. Njun sin kralj Ale-ksander ter njegova žena Dra-ga sta bila umorjena v začetku tega stoletja na njunem dvoru v Beogradu. Ubila ju je voja-ška kasta, ki je izgnala nato vse Obrenoviče in postavila Karadžordževiče na krmilo. Pokojna Natalija se je po ome-njeni tragediji počutila jako nesrečno in dolgo let živela v samostanu v Biarritzu. Potem se je preselila v Pariz. Dožive-la je mnogo, med drugim pa-dec dinastije, ki je njeno str-moglavila, dva poraza Srbije, beg sedanjega jugoslovanske-ga kralja Petra, zavladanje Nemčije nad Parizom in še marsikaj.

Nekaj o braniteljih domovine, o socialnih razmerah in socializmu

Piše IVAN KACIN, San Basilo, Argentina

(Sledeči članek je nadaljevanje razpra-ve o socialnih, političnih in drugih razmerah v Argentini in v Južni Ameriki v splošnem.)

Piše jo bivši urednik Slovenskega lista v Buenos Airesu, Ivan Kacin. Njegova mnenja se kajpada nanašajo na polčezaj, kakršen je tam in presojan z njegovega stališča. V bistvu so njegova izvajanja pravilna. Argentina je v gospodarski krizi, prav tako Brazilija in več ali manj druge latinske republike na tem kontinentu. Svoja nesoglasja z nekaterimi

njegovimi zaključki smo poudarili v njegovih prvih par člankih. Treba imeti v uvidu, da je Južna Amerika vsled vojne v Evropi gospo-darsko silovito prizadeta, četudi ji skušajo Zed. države pomagati s subvencijami in po-ščilji. Nacijska propaganda v Argentini je usmerjena proti ameriškemu in angleškemu kapitalizmu, češ, da le ta dva sta kriva mi-zernih razmer južnoameriškega prebivalstva. Žlika mu, da bo živelo v udobju, kadar bo la-hke svobodno sodelovalo z (nacijskim) no-vim redom Evrope. — Ur.)

Komaj se je bilo nekoliko poleglo javno razburjenje glede umazane afeze v katero so bili zapleteni razni državniki, ki, so po zelo ugodni ceni kupili od države zemljišča v Palo-marju (Golobnjaku), kjer so vojašnice, z namenom, da jo spet prodajo državi po zelo vi-soki ceni ter lepe milijone, pridobljene v pošteni kupčiji, kajti kupčija je pač kupčija, porazdelijo med sabo. Kupčija bi se bila posrečila, če bi bil državni predsednik Ortiz zami-žal na eno oko in so morda imeli namen del dobička celo njemu odstopiti, če bi bil pa-meten kakor bi morda bil ali je bil kdo drugi v takih slučajih, a predsednik Ortiz je raje po-dal ostavko kakor pa da bi na tak način vodil državo.

Ni še bil pozabljen ta škan-dalek, kakršen se v kapitali-stičnem sistemu kaj lahko pri-peti, ko je spet razburil javnost pa socialistični poslanec in taj-nik socialistične stranke Solar-i, ki je v poslanski zbornici javno prikazal nekatere gene-rale in višje častnike, ki so po-neverili visoke vsote državnega denarja. Imeli so od države na-kazan denar za zgradbo vojnih arzenalov ter nakup nekaterih vojnih potrebščin in so si od tega denarja gospodje visoki častniki zgradili ob morju sebi lepe vile in drugi pa denar shranili. Vse to je poslanec So-lari v poslanski zbornici javno dokazal.

Ta škandal je prišel zelo ne-rodno in o ne pravem času, so natihoma mislili nekateri, kaj-ti prav ta čas se zbirajo javni prispevki, ki bi omogočili dre-sirati deset tisoč pilotov, ki bo-do branili domovino, če bo tre-ba. A si ljudstvo spet natihoma misli, kaj pa če bi njih kravo prislužen denar pobasali taki državni "piloti", kakor jih je poslanec Solarí prikazal. Naj-bolje nič dati.

Nihče pa, izven nacifasistič-nega tiska, se ni drznil tega škandala javno zagovarjati. Omenjeni tisk pa ni očital pos-lancu Solariju nič manj kakor da je proti vojski in proti do-movini. Take stvari, ki se tičejo generalov in visokih častnikov, da ne spadajo v javnost, mar-več pred vojaško sodišče, kajti ljudstvo pri takih izpadih zgu-bi zaupanje do predpostavljene-h, kar da je tudi rdeči poslanec hotel.

Krasen "nov red" nam napo-vedujejo. Po mnenju oznanje-valcev tega novega reda, ni tre-ba ljudstvu drugega vedeti, ka-kor da točno plačuje visoke davke in da gre kakor vol v klavnico, kadar ga pokličejo. Misli jim ni treba ničesar, kajti za to so poklicani gospo-dje privilegiranci.

Popolnoma razumemo. Vsaj tisti, ki smo imeli "srečo" už-i-vati fašistične doktrine, nam ni treba tega posebej ubijati v glavo. Če bi bilo tako kakor re-či, bi vsaj toliko časa, da bi vsi to razumeli, privoščili to srečo. Zanimivo je in poučno ob-enem, da so tukajšnjim propa-gatorjem novega reda trn v peti socialisti. Nobene prilike ne zamudijo, da bi jih ne napadali ter jim zvito podmetavali raz-ne očitke. Človek more imeti res nekoliko politične izobrazbe, da jim ne nasede, kajti v frazah so mojstri ter znajo pri-dno izrabljati slabe razmere

sebi v prid. Celo ob delavski prvomajski praznik so se spod-taknili, češ, da gre pokrovitelj-stvo tega delavskega dneva oz-nanjalcevom novega reda. Pre-drznotno presoga že vse meje. Naš namen je nepristranski ter predvsem informativen, ker se hočemo izogniti očitku: vsak berač svojo malho hvali. Ven-dar je treba resnici na ljubo priznati sledeče:

Vse kar ima argentinsko delavstvo dobrega, se ima zahva-liti socializmom. Pod pritiskom socialistov so bili sprejeti razni zakoni delavstvu v prid. Če socialisti niso vedno in povsod dosegli kakor je bilo želeli, ni-so zato, ker morda niso hoteli, marveč vsled tega, ker v danih razmerah in okoliščinah niso mogli. Ljudstvo jim še ni izročilo popolnega zaupanja, kar ima pri volitvah vedno priliko storiti, zato ni mogoče pričako-vati čudežev, če jim niso pove-rili oblasti.

V velikih mestih in delav-skih centrih, kakor v Buenos Airesu, Rosario in Cordobi, kjer imajo socialisti poseben vpliv, so delavski pogoji zašti-teni in precej uravnovešeni ter se zakon, ki štiti delavca, spo-štuje, medtem ko na deželi, kjer socialisti nimajo zadostne-ga vpliva in zato tudi nimajo moči, je ljudstvo prepuščeno poljubnemu izkoriščanju. Ni-hče ni gospodar zemlje, ki jo obdeluje in so posebno poljski težaki obsojeni na dobesedno životarenje ter ne more nihče misliti na ustvarjanje lastne družine. Pa imajo Argentinci lep rek: Gobernar es poblar, kar pomeni: Vladati in obljudi-ti.

V Misionesu, kjer so velikan-ski nasadi argentinske narodne pijače "yerba mate", ki jo tu-di izseljenci radi srkamo, je delavstvo popolnoma podvrže-no lastnikom teh plantaž ter niso nič drugega, kakor resni-čni moderni sužnji. Ti lastniki so jim v medsebojnem spora-zumu nastavili plače ter mora-jo vse, kar rabijo, kupiti v njih-ovih trgovinah in po ceni, ka-kor jo oni določajo, tako, da so jim delavci večini dolžniki in ne morejo proč, četudi bi hoteli, ker jih ima pravico gospodar, kot dolžnike, s policijo prijeti fer prisiliti v odsluženje, ki se nikoli ne konča. Družbe imajo namreč od njih določeno in pla-čano policoje, sodnike in vse, kakor imajo v modernih drža-vah, da dajo tako zunanji vi-dez dostojnih in civiliziranih podjetnikov, ki bi jih mogla država po njihovem celo pod-pirati. In res jo izrabljajo v svoje propagandne svrhe, kajti zavoji so zavili v barvah narodne zastave ter nosi propa-ganda napis te ali one znam-ke: Haga Patria, toma yerba-mate, kar pomeni: Podpiraj domovino, pij yerba-mate, ki se izdeluje v Argentini.

Takih in podobnih primerov bi lahko vsepolno našeli. V nekaterih provincijah, kjer re-dijo lastniki zemljišč do stoti-soč goveje živine, prebivalci in niti otroci nikoli ne pijejo mle-ka.

Te razmere nacifasisti pri-dno izrabljajo v svoje svrhe. Seveda jim delo ni ravno pre-težko v danih razmerah, kajti tisti, kateri bi jih mogli spraviti do oblasti, bi res ničesar ne iz-gubili, če bi menjali gospodar-ja. Velemetniki pa bi tudi raje sprejeli, če bi jim bil na izbiro ali kadar jim bo, kapitalistično socializacijo, kar pravzaprav je nacifasistična doktrina, ka-kor pa sprejeti resnično social-no enakopravnost, kakor jo za-sledujejo socialisti in tukajšnji komunisti.

Kakor rečeno pa so si nacif-asisti posebno vzeli na piko socialiste. Socialisti imajo nam-reč v posesti najvažnejše postoj-anke, kakor smo jih preje o-menili, kar je tudi velikega mo-ralnega pomena, ker pomeni, da so povsod napredne ideje zmagale, kjer je imelo ljudstvo priliko se izobraziti in z lastno pametjo odločiti svojo usodo.

Teh postojank, ki so v razvo-ju idejnega napredka važne in po našem mnenju odločilne, ne bodo nacifasisti nikoli dobili v oblast, če morda ne računajo z nasilno prakso, kakor jo ta čas izvajajo v Evropi. Zato je o-pravičen njih srd, brez upanja na zmago.

Velike važnosti pa bo po na-šem mnenju, kakšno taktiko mislijo zavzeti socialisti; ali bodo prešli iz evolucije, ki je v današnjem kapitalističnem si-stemu nemogoča in neuspesna, v revolucijo, ki se bliža zanjo ugoden moment, ne samo v Ar-gentini, temveč po vsej Južni in Srednji Ameriki? Če bodo socialisti ta trenutek opustili ali morda celo zamudili, tedaj se bodo najbrže morali pripra-viti za novo, še težjo borbo z nacifasisti, ali pa morda celo prepustiti vodstvo komunistom, ki bi izpeljali borbo do konca.

Mi tega ne vemo, a nekdo bo mogoč krepkeje pljunuti v roke in zavihati rokave...

Nemška zračna ofenziva na Anglijo

Nemčija si zelo prizadeva porušiti angleška mesta, skladišča, pomole in tovarne pre-dno bi mogla dobiti Anglija iz-datno pomoč iz Zed. držav, ki bi odločila vojno nji v prid.

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD
Tel. 1475
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

ZA LIGNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.

1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
Tel. MOHAWK 4707
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET
CLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado \$6.00
na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero
\$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 So. Lawndale Avenue
Chicago, Illinois

ZVONKO A. NOVAK:

ČEZ DRN IN STRN

STRAH

Strah je bolešno čustvo, ki ga v človeku vzbujata kaka preteča nevarnost ali nesreča. Ker sta pa ti dve različní, je tudi strah raznovrsten. Ali vsak strah tlači, slabi, mori, ugonablja in uničuje.

Med vsemi strahovi je najhujši tisti, ki preganja delavca po vsem kapitalističnem svetu in tako seve tudi v tej deželi od zore do mraka, od mraka do zore. Drži se ga kakor klošč ter mu venomer izpodkopava duševno in telesno moč.

Strah pred izgubo dela in pred tem, da čaka na tisoče brezposelnih zunaj pred vrati ter preži na njegovo mesto, mu mori duha in poganja kali nizkocvetnega in sramotnega hlapčevstva v njem.

Strah pred brezposelnostjo, slabimi časi, boleznijo in beraško palico na stara leta mu neprenehoma muči misli. Le par tednov mezde je med njim in nesrečo. In ko pomisli, kaj čaka potem njegovo družino, se mu ježe lasje od tistega groznega strahu, ki se mu globlje in globlje zajeda v obraz, se bolj in bolj razodeva v njegovih vdrih očeh ter se celo že zasaja v kosti tako, da se mu roke tresejo pri delu.

Tisti moreči strah se plazi okoli njega po delavnici, koder si služi vsakdanji kruh, ga zvesto spremlja na poti domov, mu ponoči krađe prepotrebni spalnec ter ga zjutraj spet pospremi na delo.

Strah je odznotraj votel, odzunaj ga pa nič ni, pravi ljudski pregovor. Toda delavec čuti v sebi, da ni temu tako. Ne vidi ga. Ali čuti pa, natanko čuti, kako ga neprestano gloda odznotraj in odzunaj.

Strah drži za vrat ter daviti tudi srednje sloje. Ti se morda bojijo še vse huje, ker jim preti večja izguba, dasi na povsem drugačen način. Na vseh straneh skrbno zavarovani se tresejo že ob vsaki najmanjši izpremembi v deželi. Strah je temelj fašistični zgradbi: lastujoči sloji so se bali tistih, ki je bilo komaj onoj, kar so imeli na sebi, njihovo.

Strah ubija misel, zatira silo zasnutkov in drži v okovih podjetnost, ki je gonilna moč napredovanja in uspehov v človeškem prizadevanju. Strah naredi iz nekaterih ljudi hlapce, iz nekaterih pa tirane in psglavce.

V kapitalističnem redu je strah med delavci neizogiben, kakor so neizogibni hlapci v njem.

Delavstvo se bo iznebilo tistega strahu, ko bo kapitalizem odpravljen in nadomeščen s sistemom, v katerem bo za služek zagotovljen vsaki spo-

sočni osebi in ki bo tako urejen, da se ne bo nikomur treba bati ne hudih časov, ne boleznij, ne onemoglosti.

In šele tedaj se bo človeku zares izpačalo živeti.

FANNY PERKINS

Načelnica zveznega delavskega oddelka Fanny Perkins mora nemudoma iz predsednikovega kabineta.

Takšen je smisel resolucije, ki je bila pred kratkim soglasno sprejeta na seji narodnega izvrševalnega odseka Ameriške legije in poslana predsedniku Rooseveltu v premislek.

Ko je ne dolgo tega neki grcmovnik na konvenciji Ameriške trgovske zbornice zelo slabo posnemal Cicerona ter zavpil iz dna svoje "ogorčene duše", da je treba na vsak način spoditi sedanjo delavsko tajnico iz predsednikovega kabineta, je tisoč trgovskih magnatov skočilo na noge ter mu burno ploskalo.

Razen predsednika Roosevelta je le še malo javnih uradnikov v tej deželi, ki bi morali prenašati toliko oštevanja, zmerjanja in psovanja, kolikor ga mora Fanny Perkins, ker se pač drži gesla, ki je določeno za njen oddelek.

Ona skrbno goji in pospešuje blaginjo ameriškega delavstva z vsemi sredstvi, ki jih ji nudi njena odgovorna služba. Zato ni prav nič čudno, če si je nakopala toliko strupenih sovražnikov med našimi industrijskimi baroni na glavo. Neznanško čudno in skoro neverjetno pa je, da ji letijo polena pod noge tudi iz delavskih vrst.

Nehvalečnost je plačilo tega aveta.

NAPOVED

V listu "The American Guardian" je čitati tole prerokbo: "Ne da bi hoteli krasiti lovrike večjim prerokom, napovedujemo, da bo Rdeča vojska pisala mirovne pogoje — v Versaillesu, če bo sedanja vojna trajala tako dolgo, kakor je zadnja."

Omenjeni list menda opira to svojo napoved na to, da se bo v dveh ali treh letih Evropa do kraja izčrpala in ugnala v vsakem oziru, a ljudstvo pa uprlo ter poklicalo Rusijo na pomoč, nakar se bo zgodilo, za čimer gre ruska politika že od revolucije sem.

POLITIČNO VPRAŠANJE

Ameriški Slovenci so se takoj po nemškem napadu na Jugoslavijo zedinili v tem, da zberejo kar največ pomoči za pogaženo in razkosano staro domovino. Storili so, kar more storiti le plemenita duša. Slovenci so plemeniti ljudje brez plemenitaskih naslovov.

Toča čas beži, ljudje se ubijajo kar na debelo na dveh celinah za prazen nič in bližajo se dnevi, ko bo tega pokolja konec, ko bo treba zopet misliti na konstruktivno delo na evropskih razvalinah, iz katerih naj pride nekaj boljšega in lepšega, kakor pa je bilo pred tem razdejanjem.

Treba bo reševati politično vprašanje glede bodoče Evrope in tako seve tudi glede bodoče Jugoslavije pa bodočega Balkana sploh. Treba bo misliti na balkansko federacijo, ki naj sloni na podlagi pravičnih in demokratičnih načel.

In za to delo se je nam pripraviti že sedaj, da nas ne zaloti prilika nepripravljenih.

Politično vprašanje terja od nas z vso silo nujnosti močno in sposobno politično organizacijo v tisti namen.

NEKAJ DOMISLIC

Ni vse zlato, kar se sveti, in celo v briljantih se zdaj pa zdaj dobi kaka pega.

Tisti, ki zida hišo na trhem temelju, je trapec in trapci bi nikakor ne smeli biti zidarski mojstri.

Nekateri ljudi niti najhujša nesreča nič ne izuči.

Posilije so kvečjemu za v muzeju, če že ne kar za v staro muzeju.

NEKAJ POPRAVKOV

Zadnji teden je bil v tej koloni pod zglavjem "Ali 'življenjski' ali 'življenjski'?" tiskarski škrt sila nagajiv.

Tam, kjer je tiskano 'pritiška', bi se imelo glasiti 'pritiška', namesto 'življen' bi moralo biti 'življenj', a namesto 'nedovršene' pa 'nedovršena'.

STALIN VODI SVOJO POLITIKO BOLJ IN BOLJ NEMCJIJI V PRID

(Nadaljevanje s I. strani.)

ostre boje med angleškimi politikami in borbo proti pspirjanju Anglije v Zed. državah.

Ali postane Rusija druga Italija?

Nekateri komentatorji položaja pravijo, da se Rusija potaplja v "nemški življenjski prostor" brez da bi jo bilo treba Hitlerju siloma podjarmiti. Svoj načrt bo izvršil na tem delu kontinenta brez vojne.

Tudi Italija je bila neodvisna, pravijo oni, pa je prišla pod Nemčijo kakor na primer Madžarska, kar nevedoma in zlepa.

V takim razvoju izgubljanja svoje neodvisnosti je po njihovem mnenju sedaj tudi Sovjetska Unija.

Ako je to res, so bili vodilni boljševiki, ki so bili obsojeni v smrt, češ, da so paktirali s Hitlerjem in z Japonko, po krivem umorjeni. Sedanji premier Sovjetske Unije bi si jih bil lahko prihranil pri življenju, da bi mu pomagali pri njegovem delu.

Ste Majski Glas že naročili?

Jugoslovanski religiozni odbori, njihovi cilji, metode in programi

(Nadaljevanje s I. strani.)

Svoje nalogo bo dobro vršil, kar se računov tiče, ni pa aktiven na drugih poljih. Druga dva nadzornika sta John Gornik od Slovenske dobrodelne zveze in F. Ermene (Milwaukee) od Jugoslovanske podporne zveze Sloga. Oglašanje religioznega odbora, oziroma za Slovence, je bilo poverjeno Jankotu Roglju, gl. predsedniku ARZ.

Drugi pomožni odbori

V Chicagu je bil ustanovljen še en drug pomožni odbor pod imenom "Prijatelji Jugoslavije" (Friends of Jugoslavia). Bilin Jugoslovanskoga Kurirja z dne 3. maja poroča, da mu je neki Slovenec, ki noče, da se objavi njegovo ime, prispeval tisoč dolarjev. To je izredno zanimivo zato, ker so v Chicagu taki Slovenci, ki bi lahko prispevali v en ali drugi namen tisoč dolarjev, neznanji.

Srbji imajo dva pomožna odbora, ki se baje kmalu združita v enega. Hrvati imajo dva,

NEMIRI V MEHIKI

Nacijska in komunistična propaganda uspeva tudi v Mehiki. Naperjena je proti Zed. državam in na drugem mestu proti Angliji. Ljudstvo je razdeljeno, a vladi je ne povzročajo izrednih težav. Vročekvni študenti pa občasno dostikrat povzročajo sitnosti. Gornja slika predstavlja prizor iz demonstracije dijakov v mehiškem glavnem mestu.

ZURJENJE NEDRŽAVLJANOV ZA NATURALIZIRANJE

Zakon, ki določa registrirane tučev, je veliko pripomogel, da so se pričeli ljudje brigati za pridobitev ameriškega državljanstva veliko bolj kakor pa pred prejšnjo vojno, čeprav je v onih letih bilo naseljevanje na višku, dočim je v zadnjem dobrem desetletju do malega ustavljeno.

Iz podatkov, ki jih je pripravil za naše liste Common Council (FLIS) je razvidno, da je v fiskalnem letu 1940 (t. j. v letu dni do 30. junija 1940) je več inozemcev dobilo ameriško državljanstvo kot v katerikoli slični dobi tekom zadnjih 35 let, odkar je uprava naturalizacije v rokah federalne vlade.

Po podatkih, ki jih je nedavno objavil priseljeniški in naturalizacijski urad, je bilo v lanskem fiskalnem letu izdanih 235.260 državljanstev spričeval in poleg njih je približno 60.000 nedeletnih otrok avtomatično pridobilo ameriško državljanstvo po svojih naturaliziranih roditeljih, ako so se rodili v inozemstvu. Najbližje je prišlo k temu rekordu število naturaliziranih l. 1928, ko je 235.155 oseb dobilo drugi papir.

Izmed skupnega števila novih državljanov je bilo lani 63 odstotkov iz le štirih rojstnih dežel. Britansko cesarstvo je prednjačilo s 59.680, potem so prišli italijanski podaniki s

Belgija	13,949
Britansko cesarstvo	632,035
Bolgarsko	3,821
Čehoslovaško	114,060
Dansko	27,383
Finsko	24,575
Francija	20,574
Nemčija	324,672
Grško	71,940
Italija	512,463
Jugoslavija	77,103
Litvinsko	31,008
Madžarsko	70,160
Mehiko	9,321
Nizozemsko	27,932
Norveško	46,496
Poljsko	393,453
Portugalsko	18,543
Rumunsko	57,118
Sovjetska Rusija	220,915
Španija	14,843
Švedsko	77,268
Švica	22,719
Turčija	41,741
Centralna in Južna Amerika	7,398
Vsi drugi	78,421

Število prvih papirjev (izjav o nameri), izdanih tekom fiskalnega leta 1940, je bilo 203.536. To število je jako visoko, ni pa rekord. L. 1924 jih je bilo dvakrat toliko in v vseh letih 1920-30 jih ni bilo nikdar manj od 200.000. Treba pa zapomniti, da število prvih papirjev je odvisno od števila novih priseljencev. Imigracija pa je danes nižja kot v predminulem desetletju.

Italijani nadomeščajo Nemce

Ker se je nemški "življenjski prostor" razširil preko vse Evrope, potrebuje Hitler za orožniško službo mnogo vojakov. V sled tega je zelo zmanjšal svojo veliko okupacijsko armado v Franciji, nekaj francoških krajev pa je nemška armada prepustila v gstraženje italijanskim vojakom.

Slovenija pod nacijskim režimom

Razkosavanje Jugoslavije pričet

Po poročilih iz Berlina se je razkosavanje mlade Jugoslavije že dovršilo. Tisti del severozapadnega kota, koder prebivajo Slovenci, si je Hitler že prisvojil po stari navadi. Nastavil je dva guvernerja za to ozemlje kot poglavarja civilne administracije, ki sta odgovorna neposredno le njemu.

Za Spodnje Štajersko je postavil nekoga drja. Ueberreiterja, a za kos Kranjske pa okrožnega načelnika Kučerov.

Ti dve okrožji ležita v trikotju, ki meji na Italijo, stare Avstrijo in novo Hrvaško. Njunji poglavitni mesti sta Maribor in Ljubljana. Slednja je pod Italijo.

Tisk je v zvezi s poročilom o tem imenovanju še pristavil opazke o prevladujoči nemški kulturi v obeh okrožjih in o tem, da so bili vsi ti kraji nekoč del avstro-ogrškega cesarstva.

Listi so objavili na vidnih mestih poročila o veliki javni demonstraciji v Mariboru, kjer so se pridružili Slovenci Nemcem v navdušenem pozdravljanju "osvojevalne" nemške armade. Novi civilni upravitelji se je zahvalili prebivalstvu za zvestobo do nemštva, za kar imajo sedaj nagrado v tem, da so se spet mogli vrniti v naročje nemškega rajha.

(Ta poročila o slovenskem navdušenju za nemško vojsko in nemški režim so vsa iz Berlina, ki je največja kovačnica političnih in drugih laži. Kdor je živel v Mariboru, ve, kako so bili mariborski Slovenci "vneti" za Nemce še tedaj, ko so morali z njimi živeti skupaj pod krutim avstrijskim režimom.—Op. ured.)

Visoki uradni krogi v Berlinu so tudi dejali, da bodo meje nove države Hrvaško točno določene, bržko bodo pripravile za to v Jugoslaviji končane.

Berlinski listi so na ves glas brenkali na struno o silnem navdušenju hrvaškega prebivalstva za nemške vojske. Mnogi listi so prinesli sliko drja. Anteja Pavelića, ki ga je Hitler postavil novi hrvaški državi na čelo.

Nacijska propaganda v Braziliji

V Braziliji je toliko nacijske tiskane propagande, da jo tamonjži ljudje rabijo za papir in umivalnice in stranskihih. Pisana je v portugalskem jeziku in njen duševni oče je neki dr. Hans Fritsche; izhaja pa enkrat na mesec pod imenom "Revista da Imprensa" (Pregled novic). V marčni številki je pol tega pamfleta na štirih straneh posvečenega temu, kako je Bolgarija podpisala svojo smrtno obsodbo v pogodbi z osiščem. V drugi polovici se dr. Fritsche vrne domov ter se huduje nad Angleži, ki so dejali, da se je zgubila zimska pomoč (nekakšen nacijski sklad za zimsko pomoč) v žepe, ki nikakor niso oili oni revnih ljudi.

Najbrž zato, ker je Brazilija katoliška dežela, se Revista da Imprensa spusti tudi v podrobnosti o predmetu "Bog in Anglija". Bog ima pač kaj malo skupnega z Angleži, pravi ta nacija — in na vsak način pa ničesar s Churchillovo vlado, čeprav bi ta rada natvezila svetu, da je temu drugače.

Po mnenju tega nacijskega evangelista ni Anglija napovedala vojne meseca septembra, 1939. enemu človeku, eni ideji, nego celokupnemu nemškemu narodu, vsej nemški sili, ki osredotočuje vso svojo moč okoli svojega "firerja" ter postavlja vso svojo bodočnost vanj. Anglija se nesmrtno moti, če misli, da pride naposled do tega, do česar je prišlo 1918, ko je bilo nemško ljudstvo ločeno od vlade. Današnja Nemčija ni Nemčija od leta 1918, pravi ta nacijski evangelist.

Toda Revista da Imprensa ni edina nacijska literatura, ki se nudi Braziljancem na razpolago. Še cela vrsta drugih nacijskih mesečnikov in tednikov prihaja po laških trgovskih letalih tjakaj. Ta nemška propaganda pa seve porabi domala ves razpoložljiv prostor na laških letalih

in člani neke brazilske naselbine se na vso moč jeze, ker jim ne prihaja skoro nobena več pošta iz Italije.

Anglija potrebuje zdravnikov in bolničark

Anglija je apelirala na ameriške zdravnike, da naj ji pomagajo ne le z zdravili nego tudi osebno. "Najmanj tisoč zdravnikov potrebujemo", je poudarila v svojem apelu. Nad 500 zdravnikov v tej deželi se ji je odzvalo.

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z.

MAJ
BARTON, O. — Zborovanje vzhodnohriške konferenčne organizacije Prosvetne matice in JSZ v nedeljo 25. maja.

YALE, KANSAS. — V soboto 3. maja zabava kluba št. 21 JSZ v lokalni dvorani.

JUNI
CHICAGO, ILL. — Piknik v korist Proletarca v nedeljo 22. junija pri Keglu v Willow Springsu.

JULIJ
CLEVELAND, O. — Piknik kluba št. 27 in "Zarje" na izletniških prostorih Federacije SNP v nedeljo 6. julija.

AUGUST
STRABANE, PA. — Piknik kluba št. 118 JSZ v nedeljo 17. avgusta v Drenikovem parku.

NOVEMBER
CLEVELAND, O. — Koncert "Zarje" na Zahvalni dan v četrtek 20. novembra v SND na St. Clair Ave.
CHICAGO, ILL. — V nedeljo 30. novembra koncert Save v dvorani SNP.

DECEMBER
CHICAGO, ILL. — V sredo 31. decembra novoletna zabava kluba št. 1 JSZ.

JANUAR 1942.
CHICAGO, ILL. — V nedeljo 15. marca 1942 prireditve v korist Proletarca v dvorani SNP.
CHICAGO, ILL. — V nedeljo 26. aprila koncert Save v dvorani SNP.

Listen to
PALANDECH'S YUGOSLAV-AMERICAN RADIO BROADCAST
Every Saturday, 1:30 to 2:30 P.M.
STATION WHIP
1480 kilocycles
(First Station on Your Dial)
Featuring a program of
Yugoslav Folk Music

PRISTOPAJTE K
SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI
NAROČITE SI DNEVNIK
"PROSVETA"
Stane za celo leto \$6.00,
pol leta \$3.00
Ustanovljajte nova društva. Deset članov (ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:
**2657 S. Lawndale Ave
CHICAGO, ILL.**

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS:
2:00—4:00; 7:00—8:30 Daily
At 3724 W. 26th Street
Tel. Crawford 2212
At 1858 W. Cermak Rd
4:30—6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 1100
Wednesday and Sunday by appointments only
Residence Tel. Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5700

POSLUŠAJTE
vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko radio uro v Chicagu od 9. do 10. ure dopoldne, postaja WGES, 1360 kilocycles. Vadi jo George Marchant

V. SPOMLADANSKI PEVSKI FESTIVAL
zborov
"NAPREJ", Milwaukee, Wis.
"PREŠEREN" in "SAVA", Chicago
PEVSKI ZBOR S. N. D., Waukegan
V NEDELJO 18. MAJA V S. N. D. V WAUKEGANU.
Začetek ob 3. popoldne.
Vstopnina 40 centov.

IN THESE TIMES

Today, probably moreso than ever, the Yugoslav Socialist Federation is of vital importance to our people in helping them see through the intricate network of propaganda directed at them through radio, screen, and the press. A maze of conflicting forces are at work, each with its own particular type of propaganda.

Tremendous powers are employing all their might to get our country actively into the war. Other organized groups are equally determined to keep America out of the war. The Socialist Party of America is among the latter, as it is traditionally an anti-war party.

Jugoslavia has been knocked out and is now under the heel of the Nazi tyrant. This has struck closer to home among our people than anything which has thus far happened in the second world war. Naturally, it has had considerable effect in shaping their opinion on what America's foreign policy should be.

War relief agencies have been set up among Slovenes, Serbs and Croats. In some of these, particularly among the Croats, numerous discordant notes have already been sounded. What is yet to come before the three nationality groups began functioning in harmony can be judged by these straws in the wind.

In Jugoslavia the Croats deserted their fellow-countrymen at the critical hour. Will they show more sense in this country? All of these developments have brought new forces into play. Some well-intended, others nothing more than the usual crop of opportunists who flock to any new undertaking that looks like a potential field of exploitation.

It is the duty of the JSF to keep its members informed on these and other current events. Our members can rely on the Federation's official organ, Proletarec, to give them the news straight, uncensored, and unbiased.

IN THE NEWS

RE-ELECT RIEVE TEXTILE HEAD

The second convention of the Textile Workers Union which came to a close in New York on April 25, unanimously re-elected Emil Rieve for its president. The convention was in session five days.

ARMY CAMP WASTE HELD OUTRAGEOUS BY SEN. PROBER

"Outrageous!"

In that word, Senator Harry S. Truman of Missouri summed up the waste and mismanagement of army camp construction, revealed in testimony before a Senate Defense Investigation Committee.

FORD'S RUTHLESS SYSTEM

How Henry Ford operated a ruthless spy system to weed out unionists among his workers was brought to light at a National Labor Relations Board hearing in New York recently.

U. S. AIR FORCE TO OUTSTRIP LUFTWAFFE

If everything goes well, American aviation plants next year will turn out more than 50,000 first-class fighting planes, it has been predicted by Louis Inwood, chief of the aircraft section of the Office of Production Management.

MEANWHILE, AT WASHINGTON, ROBERT A. LOVETT, RECENTLY APPOINTED ASSISTANT SECRETARY OF WAR FOR AIR, DECLARED THAT THE UNITED STATES IS GOING TO BUILD AN AIR FORCE SUPERIOR TO GERMANY'S VAUNTED LUFTWAFFE, WITH MORE THAN 800,000 TRAINED BIRDMEN.

STIFF JOLT FOR "JIM CROWISM"

Some feathers were shot out of "Jim Crow" last week by a Supreme Court decision. The justices unanimously ruled that "colored passengers who buy first-class tickets must be furnished with accommodations equal in comfort and convenience to those afforded first-class passengers."

CAPITAL BLACKOUT IS VETOED BY HOUSE

"A goblin bill designed to promote war hysteria," "pure insanity" and "spinach" were some of the terms applied in the House last week to legislation authorizing a series of experimental "blackouts" in the national capital. The flood of ridicule heaped upon the measure brought about its rejection.

CIO NEARS 5 MILLION

With membership increased by nearly a million since last November, the CIO has now close to five million members. CIO President Philip Murray told 400 cheering delegates, at a testimonial dinner given in his honor by the Pennsylvania Industrial Union Council recently.

INDUSTRIES OF A SEASONAL NATURE CAN APPLY FOR PARTIAL EXEMPTIONS FROM THE HOURS PROVISIONS OF THE FAIR LABOR STANDARDS ACT.

Music washes away from the soul the dust of every-day life.—Auerbach.

JOIN UP!

In the territories where the Yugoslav Socialist Federation has no Branch organized, our people, desiring to do so, can join the Federation as members-at-large. This provision was made in the new program adopted at our last convention.

A dollar per year is all that members-at-large pay. They are affiliated direct through the national office.

A cordial invitation is extended to all young people interested in the political, cultural, and educational work which our parents have been carrying on for over thirty-five years, to join our organization.

For further particulars get in touch with the JSF secretary, Charles Pogorelec, 2301 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

JSF CONFERENCE IN BARTON, OHIO, MAY 25

BRIDGEPORT, O.—Only another week remains for preparation for the JSF Conference which will be held at comrade Joseph Skoff's farm, in Barton, Sunday, May 25.

All affiliated organizations have been invited to send as many delegates as possible to this important gathering. Delegates representing all fraternal lodges, JSF Branches, and other cultural and educational organizations in Ohio, who have been represented in past meetings, are expected present when the roll is called.

Momentous problems—internal and external—face our fraternal and political movements today. At this conference we can crystallize our various opinions about the best course of action to adopt toward them.

A social and dance will be held later in the day.

Joseph Snay.

PROLETAREC'S PICNIC PROMISES A TREAT

CHICAGO.—At the last meeting of Branch No. 1 JSF, a committee of five was elected to undertake arrangements for Proletarec's annual picnic on June 22.

As in previous years, it will again be held in beautiful Willow Springs, at Keg's picnic grove.

An inkling of what the committee has in mind came through last week, and you can feel assured of a full, day-long program of games, sports, dancing, entertainment, and general out-door fun.

KLAN RIDES AGAIN

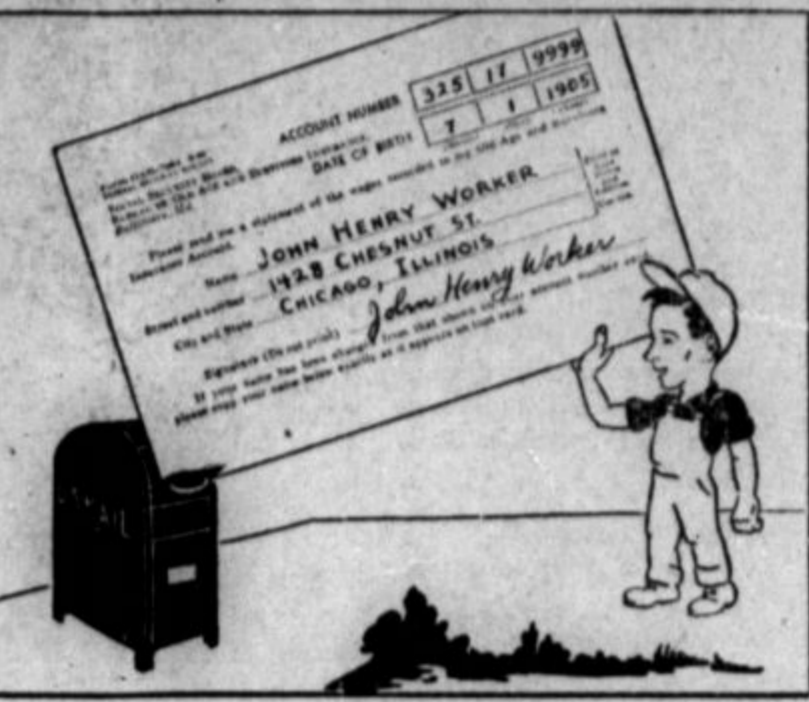
James J. Colecott, Imperial Wizard of the Ku Klux Klan, announces that many members of Congress (presumably from the Solid South) are members of the Klan.

"The Fiery Cross," official organ of the Klan, also announces that it has just purchased the first of a fleet of "beautiful and highly efficient sound trucks, painted pure white and equipped with the latest amplifying devices" to carry its message of "real Americanism" to the American people.

That International-Minded Dollar

Foreign stock and bond holders (including incidentally, certain high Nazi officials—were recipients in 1940 of some \$215,000,000 in interest and dividends on their investments in the United States, according to U. S. Chamber of Commerce figures.

Social Security and the New Job

Employee, who wants to check the amount of wages recorded in his Old-Age and Survivors Insurance account mails a wage-inquiry card to the Social Security Board. He gets his card from the local Soc. Security field office.

No. 4.

For a worker who wants to check the amount of wages credited to his social security account, the Social Security Board has established a very easy procedure. He can get a wage-inquiry card from any Social Security Board office. This is a printed card addressed to the central office of the Social Security Board and requires only a one-cent stamp. On the front of the card is space for the employee to fill in his social security account number, the date of his birth, and his name and address.

If a worker has any reason to doubt that reports of his wages have been complete and accurate, he should get a wage-inquiry card from his local Social Security Board office, fill it in, and mail it. For instance, if the worker has had more than one social security number, he should send in a wage-inquiry card to see if all of his wages have been credited to his proper account. Or if a worker has changed jobs frequently, he may not have taken the precaution to see that each employer had his name and account number exactly as they are shown on his account number card. In this case he should check his social security account by sending in a wage-inquiry card.

From January 1, 1940 employers have been required to furnish each employee with a statement of his wages at least once a year or whenever the worker leaves his job. Workers should keep these statements as evidence of their credits toward old-age and survivors insurance.

SPRING SONG FESTIVAL IN WAUKEGAN SUNDAY, MAY 18

"Sava" and "Prešeren" of Chicago and "Naprej" of Milwaukee, Participating Choruses; Slovenic National Choral Society Host

WAUKEGAN, ILL.—The Slovenic National Choral Society of Waukegan will be host to Singing Societies "Sava," "Prešeren" and "Naprej" at the Spring Song Festival which will be held here Sunday, May 18, at 3 p. m., in the Slovenic Hall.

Crowds are expected from Chicago, La Salle and Milwaukee.

Our Singing Society is making last plans to make this Festival a grand success. Singing Society "Soča" from La Salle is not appearing on the program. We think such a fine organization should not be breaking up. Why don't you get together again, "Soča" members? We heard you sing in Milwaukee and Chicago, and we know you have talent.

Dinner will be served after the concert, and dancing will follow in the evening. We have hired a good orchestra, so make plans to stay late and "cut a few rugs." Oh, yes! We're also having our well bar-tenders on deck to serve you your favorite "vodka." Now don't disappoint us! We're looking forward to meeting all your grand people from Chicago, La Salle, and Milwaukee.

One way to spend a grand weekend is to come to Waukegan Saturday night and celebrate at Little Fort's Benefit Dance. Most of the Slovenic Chorus members will be there waiting to meet you singers and friends from out-of-town. So come along and enjoy yourself at the Benefit Dance Sat. May 17, at the Slovenic Hall. Admission is only 35c. Dancing starts at 8:30 p. m. Music

will be furnished by a swell orchestra. So all you waiters and jitters come on to Waukegan and "get in the mood."

We hear that all you choruses are having good rehearsals, so I guess we're going to have some rather strong competition among all participating groups.

Well, "good bye now!" Will be waiting for Sunday to see you all.

PROGRAM

- "Sava" Directed by Jacob Muba.
 - "Prisega rdeci zastavi"
 - "Prebujenje duhov"
 - "Prezgodnje cvetlice"
 - "Venček narodnih pesmi"
- "Prešeren" Directed by Prof. F. J. Kubina.
 - "Venček narodnih sestavil"
 - "Gorenjski slavček"
 - "I Dream of Jeannie"
- "Naprej" of Milwaukee. Directed by Stephen Jurak.
 - "Ilišica pri estji stoji"
 - "Na straži"
 - "Pesem Svobode"
 - "Zapuščen"
 - "Spet ptice pojo."
- Slovenic Choral Society of Waukegan. Directed by Paul J. Siffer.
 - "Venček narodnih pesmi"
 - Finale from "Ballads for Americans"
 - Operetta "Little Red Riding Hood" in a Slovene adaptation. Lillian Potochnik.

Top Salaries in 1940

The largest incomes come from invested wealth, not salaries, 1940 reports filed with the Securities and Exchange commission show.

While the Treasury compilation of income tax statistics listed 41 persons as having incomes (not salaries) above the million dollar mark, the top ranking salary went to Louis B. Mayer, director of production for Loew's Inc., motion picture corporation. He received \$697,048. This was \$8,677 more than he received in 1939.

Five Women Industrial Workers Get Back Wages

CHICAGO.—Five women employed as industrial homeworkers—are among the 33 employees of the Illinois Fireworks Company, Danville, Illinois, who will receive \$3,267.11 in back wages under the Fair Labor Standards Act in accordance with the terms of a consent injunction obtained by the Wage and Hour Division, U. S. Department of Labor, it was announced last week by Thomas O'Malley, Regional Director.

W. C. FIELDS TOPS ACTORS LIST

Financial king of the movie actors in reports made this far is W. C. Fields at \$255,000. Financial queen is youthful Deanna Durbin at \$209,833. Both draw their pay checks from Universal Picture company, Inc. The same company gave Bing Crosby, crooner, a pay cut. He drew only \$150,000 as against \$260,000 paid him in 1939 by Paramount.

Slovene Song Festival In Waukegan, May 18

The Slovene National Home in Waukegan, Ill., will be the scene of a great song festival on Sunday, May 18, when four of the most prominent Slovene choruses in Illinois-Wisconsin will be heard on the same program.

Participating groups are "Naprej," Milwaukee; "Prešeren" and "Sava," Chicago; and the Slovene National Home Chorus of Waukegan.

Goods produced by "oppressive child labor" are barred from interstate commerce by the Fair Labor Standards Act.

The United States has been divided into 15 regions for the administration and enforcement of the Federal Wage-Hour Law.

National headquarters of the Federal Wage and Hour Division are in the U. S. Department of Labor Building, Washington, D. C.

The highest rate of pay that can be set by a wage order, issued under the Fair Labor Standards Act, is 40 cents an hour.

WHO IS AN ALIEN?

We Americans are great label makers. Unless we can tack a label on to everything, soup or soap or cigarettes, we are not comfortable. Maybe we can't tell the difference between any two brands, but we know the label by heart.

We do the same with people. We may not know what they are all about, yet we label them and tuck them away in pigeonholes. And right there we make a big mistake.

Now, in a time of national tension and danger, we are indulging this bad habit more than ever. We feel jittery and it makes us feel secure to call people names. One of the worst of these tags we attach to people is the word "alien." We use it for people who don't look like us. And we use it for people whom we feel "don't belong."

Well, just who is an "alien"? Let's look at the record.

We've got about 131,500,000 people in this country. According to the Census of 1930, close to 40,000,000 of us were either foreign-born or children of one or both foreign-born parents. And about 8,000,000 potential voters, or one in every eight of the total voting population, were foreign-born.

We call ourselves, proudly, "melting pot." Well, we are. And the first man to throw a stone at an alien is throwing a stone at himself.

What makes us different from the Europe-most of us hark back to? Just this. We have proved that people of all races and religions can live together for centuries in peace, going about their business, getting things done, and not getting in each other's hair, whether it's blond or brunette, kinked or red.

The Red Indian can sit on his reservation and say he isn't alien. The rest of us can't. And we can't be so sure about the Indian either. Didn't his ancestors—way back—come over from Asia?

Do You Know?

The words and pictures in a new book for children are printed on a roll so there are no pages to turn, knobs bringing the various sections under a window.

A Los Angeles man has made a speed of 40 miles an hour with a motorcycle he built on two airplane tail wheels, power being supplied by an outboard motor.

An easily inflatable rubber bladder is attached to the back of a new bathing cap to support a person in water if caught in a current or attacked by cramps.

A tool chest invented by a Montana man is opened, closed and locked with compressed air, which also is used to lift the trays, which can be rotated by hand.

SAVANS PERFORMED BRILLIANTLY

CHICAGO.—Intensive training through which the "Sava" chorus had been going during the past few months culminated in one of the best performances we have ever heard from this fine chorus.

At its concert last Sunday, "Sava" sang with the harmony and smoothness synonymous to a good chorus. "Sava's" guest soloist, Carl Church, sang "Out of the Deep," "Still wie die Nacht," "On the Road to Malnday," and for an encore "Ko so fantje proti vasi šil."

"Snubač" the operetta which engaged all of "Sava's" men soloists, was a real delight, and would have been even moreso had it moved at a faster tempo.

CITIZENSHIP

If you are seeking information on becoming a citizen of the United States, a pamphlet on the subject, selling for only 15 cents, can be secured by writing to:

Proletarec
2301 S. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.
Write Today!

"May Herald"
Foremost English-Slovene Publication of the Day

80 illustrated pages of short stories, poems, and articles of general interest about our people and their activities throughout the past 36 years. For the small price of twenty-five cents, a bigger publication than you can buy anywhere on the news stands.

Order a copy or more and sell them among your reading friends.

Order from:
Proletarec
2301 So. Lawndale Ave.,
CHICAGO, ILL.

"We Have Been Informed You Are Hoarding Food."